

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
napoiază.

Câteva reflexii.

După sinoade.

Arad, 10 Mai.

Punându-ne nădejdea în noi înșine, „având de mamă și de tată înșiși națiunea noastră” după cuvintele unui înțelept bătrân, nu putem să nu ne bucurăm când vedem pe mireni și pe preoții noștri muncind împreună, fie și o singură dată pe an. Atâtea lipse arzătoare se înțelesc din an în an, atâtea poveri noua apasă biserica și școala noastră, încât numai convingerea că „în unire e putere”, ne mai dă nădejde de biruință. Munca împreună a celor aleși, a celor chemați, trebuie să fie mai rodnică decât a singuraticilor, ori cât ar fi de luminați. Constituția bisericeii ortodoxe permite, sprijinește amestecul laicilor în trebile bisericesti-școlare, ceace, în biserica unită, cu toate dorințele manifestate de-un șir de ani ale elementului mirean, e încă tot un „pium desiderium”. Dintre frunțașii bisericeii greco-catolice mulți se miră cum tineri crescuți cu burse din fondurile din Blaj, devin așa de nepăsători, îndată ce cu ajutorul unei diplome s'au saltat în viață, devin indiferenți față de biserică și școală. Dar pe lângă lipsa simțământului de recunoștință, ce pare că de-opotrivă ne caracteriza pe noi Români, n'ar trebui să uite cei ce se miră că, într-o privință, înșiși constituția exclusivistă a bisericeii unite, îi face pe laici să se cufunde în apele indiferentismului. Se prea poate că rezistența ce i se opune episcopiei de Hajdudorog să îi luat proporții cu mult mai întinse, dacă ar fi fost spriginită și de elementul mirean cult din părțile primejdite.

Adaptare.

Doamna Eufrosina Paul era mereu neliniștită de-o vreme 'neoace. Se apropiau sărbătorile Paștilor și aștepta în fiecare zi ca soțul său, avocatul, să-i spună un cuvânt, la care ea se gândise de mult, și pe care bărbatul întârzia mereu să i-l spună. Veniau întâiele sărbători mari pe cari avea să le petreacă aici în oraș. Se măritase în cășlegile trecute, în biserica din satul lor, unde tatăl său era protopop. Adusese o zestre frumoasă, pentru care îl pismuiau desuți advocații tineri pe domnul Paul. Nu se plângea că schimbat satul cu orașul, dimpotrivă se simtea fericită, și pentru că frumseta ei nu mai era aseună într'un sat, și pentru că avea un soț bun, care o învăluia, din zi în zi, c'o dragoste tot mai mare.

Avea pentru ce să o iubească avocatul. Eufrosina ajunsese nu numai cea dintâi frumsete în oraș ei, cu o ușurință neînchipuită, știu să se obișnuiească foarte repede cu noile condiții de viață. După câteva luni nime n'ar mai fi zis că nevasta lui e o fată dela sate. Și pentru aceasta minunată schimbare avocatul se bucura cu atât mai vărtos, pentru că, chiar și după logodnă, din sufletul lui nu-și perduseră ecoul cuvintelor prietinelor: „E avută, asta e adevărat, dar bagă de seamă să nu te alegi c'o găscă.”

Doamna Eufrosina nu era neliniștită de faptul că doar' ar apuca-o Paștile fără o toaletă nouă, fără o pălărie. De acestea chestii mari se

Dar s'a citit un singur caz de așa natură? Vr'un avocat, vr'un medic ori alt intelectual dintre cei independenți a aruncat cel puțin o piatră în drumul monstrului ce se rostogolește tot mai aproape?

Trebuie să spunem însă că lucrarea împreună a mirenilor și a preoției, aduce roade numai sub anumite condiții. Cei cari se adună la sfatul obștesc, fie preot fie mirean, trebuie să fie adânc convinși de însemnătatea misiunii lor, să o considere ca o misiune sfântă, toate micile interese private trebuie să cadă ca o haină lepădată, în fața interesului obștesc. Nu satisfacerea unei ambiții, nici apărarea unor interese private, ori întărirea unor anumite legături cari n'au nimic cu marile interese de viață ale neamului nostru, trebuie să le miște inima, ci propășirea și întărirea poporului pe care îl reprezintă. Căci dacă cineva se va alege deputat numai ca să-i poată face ochi dulci episcopului, ori, ceace și mai detestabil, lui Mangra, nu va contribui cu nimic la prosperarea vieții noastre bisericesti-școlare, ci numai la demoralizarea rândurilor luptătorilor. Și dacă vre-o chestiune poate fi rezolvită favorabil în trei chipuri, poporul n'are nici un folos din faptul că în sinod s'au luptat trei partide, o zi ori două, numai pentruca punctul lor de vedere să iasă biruitor.

Dar orice titlu am îmbrăca, suntem oameni și slăbiciunile omenești le ducem cu noi pretutindenea, — se va zice. Vom răspunde că, în sfaturile obștesci ce-au mai rămas pentru neamul nostru, trebuie să pornim lupta ca să biruim aceste slăbiciuni, și în rândul cel dintâi să ne scăpăm de slăbiciunea pe care o considerăm mai mare, și din care, credem

că isvorese toate celelalte. Anume: interesul nostru față de chestiunile bisericesti-școlare să fie simțit, să pornească din sufletul nostru, iar nu forțat ori meșteșugit.

Nu e de ajuns ca odată pe an, să ne batem piepturile pentru „biserică și școală, cetățuilele neamului nostru.” E mare nevoie ca zi de zi să vedem aceste fortărețe, la noi acasă, să le simțim importanta, să le sprijinim, să le cinstim în orașe și pe sate, ori unde ne-ar fi aruncat viața, iar nu odată pe an în palatul episcopilor. Cine e condus de-un astfel de interes simțit pentru biserică și școală, sigur că nu face discuții zadarnice în sinoade, paradând cu oratoria, ci va munci din toate puterile pentru limpezirea unei chestiuni, pentru luarea unei hotăriri aducătoare de bine.

...In adevăr de multe ori rămâi surprins de insufletețea cutărui deputat sinodal, preot ori mirean, când știi ce-i la ei acasă. S'au putut auzi multe discursuri însufleteite din gura unor mireni, cari, la ei acasă, poate la Paști dacă trec pragul bisericilor, din gura unor preoți cari s'au prăpădit școala, ori, cel puțin, au ajuns la cutite cu învățătorul. S'au auzit discursuri pline de vorbe mari pentru însemnătatea tagmei preoțești din gura celor cari, în viața publică, în satul ori orașul lor, n'au decât cuvinte de disconsiderare pentru popi, ori, în cazul cel mai bun, se țin la distanță cuvenită de lumea bărbosilor. Ba s'au auzit și vorbiri în cari se ridică la al treilea cer credința creștinească, despre care, aceiași oameni, la anumite ocazii nu știu decât să rădă.

Iar, în plin sinod, văzându-i și auzindu-i

că, prin aceasta ar face ceva rău, ori cel puțin neobicinuit, când într'o Duminecă, avocatul îi zise, zâmbind cu dragoste, ajutându-i să-și desbrace paltonul:

— Ști ce spun doamnele noastre?

— Ce? întrebă Eufrosina.

— „Se vede că-i fată de protopop. E foarte bisericăoasă”, zise el zâmbind mereu. Era încântat de obrazii ei aprinși de frig, de ochii ei strălucitori.

— Las' să zică! Ce-mi pasă!” răspunse cu ciudă Eufrosina. Dar... i-a păsat! Ea se gândi: vreau să-mi arete inferioritatea cu vorba ce mi-au scos. Ele nu cercetează biserica decât la zile mari. Nu-mi pasă!” Și totuși i-a păsat, căci de-atunci a rărit'o binișor cu mersul la biserică. În sufletul său voia să se scuze cu faptul că nu trebuie să-și neliniștească bărbatul. Și el s'ar neliniști dacă gurile cele rele ar începe să vorbească despre nevastă-sa. Simtea însă că scuza asta era numai o perdea după care voia să-și ascundă slăbiciunea proprie. Ea nu voia să fie micșorată prin nimic în considerația societății în care avea să trăiască de-acel înainte.

Băgă de seamă că, pentru neglijența asta, pe care, ori cum, ea o simțea păcătoasă, dragostea bărbatului în loc să scadă, crescu, și-și zise: „Sunt destule Dumineci și sărbători. Și mama rămânea de câte ori acasă.” Vezi bine, îndată după cuvintele acestea îi mai veni în minte și altele: „Rămânea pentru că trebuia să

pe toți aceștia, cutare străin, necunosător de stările dela noi, ar putea ușor să oțeze: „Fericit popor, fericită biserică și școală cari au astfel de apărători”... Deși interesul arătat nu era simțit, ci forțat ori meșteșugit.

Interes simțit, interes adevărat pentru biserică și școală pot avea numai cei *convinsi* de însemnătatea acestor așezăminte, de uriașa forță de viață ce residă în ele. Dar câți intelectuali sunt convinși, la noi, despre însemnătatea bisericeii, deci a credinței creștine, a noastre? Durere, la noi, pentru mulți intelectuali, eșiți chiar din familii preoțești, convingerea superioară în adevărul pe care e zidită biserică noastră, e o cauză pierdută, e „bună pentru poporul incult”, e o „rămășiță a evului mediu.” Ba, ce e și mai dureros, convingerea aceasta începe a se clătina și în inimile unor preoți dintre cei cari se țin mai luminați. Dar, e lucru știut de toată lumea, că nu poți munci cu stăruință, nu poți aduce roade, decât dacă adevărul pentru care lupți e concredut cu tine, e înrădăcinat adânc în inima ta. Altfel floarea ce va crește din simburile aceluia adevăr va putea avea multe culori, va putea fi strălucitoare însă cercetată de aproape se va vedea că n'are nici un miros, fiindcă e floare artificială, floare din prăvălii.

Ce folos că 'n sinod mă voi arăta cel mai înflăcărat sprijinitor al bisericeii, dacă în schimb, acasă, nu voi lua asupra mea nici sarcina onorifică de-a voi să figurez printre episcopii bisericeii locale? Ce folos dacă voi figura numai cu numele printre credincioșii unei parohii, și, în cazul cel mai bun, voi plăti o taxă anuală la fondul cultural, ori spre alt scop? Ce membru viu al bisericeii voi fi dacă pe cea din orașul ori satul meu n'o sprijinesc cu mintea mea luminată, cu sfatul meu care uneori ar cruța spese zadarnice din cassa bisericeii, cu pilda mea care ar putea fi puternică? Cu ce drept îmi voi ridica cuvântul în sfatul obștei al unei eparhii, dacă în sfatul credincioșilor dela mine de-acasă nu mi-am ridicat o singură dată cuvântul, ori poate nici piciorul nu mi l'am pus?

Ar trebui să fie o datorie de conștiință pentru fiecare să nu intre între cei chemați, dacă se simte nechemat. Va fi greu să cunoască dacă are sau nu această calitate? Nu

va fi greu de loc. Întâi pentru că adâncurile ființei noastre ne spune, fără greș, unuia fieștecăruia ce plătim. Apoi va trebui să-și deie fiecare seama că de fapt, ce face, la el acasă, pentru biserică și școală, și dacă va vedea că nu face nimic, va ști cu siguranță că e între cei nechemați. Și atunci, să nu se îmbulzească.

Cine nu poate cunoaște dorința noastră? Vezi bine, noi am vrea să fie toți intelectuali noștri printre cei chemați. Suntem așa de puțini, încât ne vine greu să fim părșiți și de unul și de altul. Am dori ca să se coboare în sufletele generațiilor de azi toată credința neclintită a strămoșilor. Dumnezeu, credința, biserică, lege să nu fie vorbe sterpe, ci tot atâtea convingeri adânci cari să trăiască și să se manifeste mai întâi în viața intimă, privată, a fieștecăruia, în cercul cel mai aproape de activitate, ce-i stă înainte. Am ști atunci că avem luptători nebiruiți, pentru că sunt convinși. Ceeace facem din convingere dacă nu-și arată roadele acum, și le va arăta în viitor. Ceeace facem din convingere e nemuritor în generațiile care vin. Iar ce facem numai pentru gloria noastră ori pentru ochii lumii s'a născut cu simburile putreziciunii în sine.

Pătura noastră cultă se ferește, în cea mai mare măsură, de a-și câștiga o adâncă convingere religioasă. Multora li se pare că așa ceva ar fi umilitor pentru ei. Uită însă, și uităm cu toții, că popoarele nu trăiesc din bogății materiale ci din bogății sufletești; uităm că, mașter tratați de veacuri, n'am fi acolo unde suntem astăzi dacă moșii și strămoșii noștri n'ar fi fost însuflețiți de credința creștină, a cărei slujitoare e biserică noastră, uităm că viitorul nostru e primejduit dacă devenim sceptici, nu vrem să vedem că ceeace facem numai din datorie ori pentru ochii lumii, poartă pecetea nesuccesului și al morții.

Bine înțeles, o credință adâncă ne-o putem câștiga și afară de sinoade. Am putea s'o întâlnim și la mireni bisericeii unite. Dar, în privința asta, s'a înstăpânit peste noi aceeași secetă, pe urma căreia orbi trebuie să fie aceia cari nu pot să găsească culesul cel vor avea generațiile viitoare.

Primejdia slavă, și primejdia maghiară.

Convingeri individuale.

Panslavismul cu toată nota sa romantică, reprezentată de bună seamă o mare forță în viața popoarelor Europei. Visul acesta le stăpânește pe cele mai multe popoare slave, deși în linii foarte vagi și într'o formă foarte puțin concretă, și cărmuitorii popoarelor europene trebuie să tie seamă de el, fiindcă se lovesc la tot pasul de manifestările sale adeseori violente, în fond însă totuși de o valoare mai mult platonice, cu atât mai mult, cu cât însăși monarhia austro-ungară cuprinde în sânul ei mai mult ca douăzeci de milioane de Slavi, cari formează majoritatea relativă a populației întregi. România s'a alipit de monarhia austro-ungară, fiindcă are aceleași interese în ce privește stăvilirea puhoiului slav, care pe zi ce merge devine tot mai puternic. România însă, abstrăgând dela gândul unei recuceriri a Basarabiei, față de Slavi nu poate lua decât o poziție defensivă, ea având a se întinde înspre apus, fiind menită să înlocuiască odată, când se va împlini prorocia lui Mazzini, rolul Austriei în răsăritul Europei. Austria pornește spre povârniș și dacă va și învinge în Balcani, restabilindu-și într'u câțva autoritatea de mare putere, această învingere va fi doară ca victoria lui Pyrrhus, — cum a observat cu multă dreptate un însemnat publicist german, — și în realitate nu va însemna mult față de tulburările semnificative ale Slavilor de sud. Ideia de stat austriacă, care în curs de secole a susținut echilibrul european, atenuând ciocnirile diferitelor popoare din mijlocul Europei, astăzi e învechită și cade în fața realității. Ea trebuie să piară în fața avântului tinerelor popoare slave, a poporului român și chiar a Ungurilor, cari au fost destul de cuminti să facă la aparență unele concesii Vienei, fiind azi astfel copilul alintat al Habsburgilor, cari așa își sapă înșiși mormântul. Sprijinirea aceasta a tendințelor ungurești, e cea mai bună dovadă, că Austria, care — cum a zis însuș un politician vienez — e acuma prea bătrână pentru a încerca „aventura” unei primeniri radicale prin federalism, se apropie de sfârșit. Prin urmare noi Românii, întregul *popor* românesc, nici în ce privește apărarea noastră în fața pericolului slav, nici în ce privește păstrarea ființei noastre naționale în fața atacurilor ungurimei, nu mai putem să ne sprijinim pe ideea de stat austriacă, ci numai pe *ideea națională românească*, întru izbândirea căreia credem cu toată tăria și pe care o vom înfăptui numai *prin noi înșine*.

gătească prânzul. Însă tu ai bucătăreasă.” Dar nu mai voi să le audă, și cercă să fie veselă. Dacă nu i-a reușit odată, de două ori, a treia oară se plimba fericită la brațul bărbatului, ca și altele din societate, în vremea liturghiei.

Dar acum, în preajma Paștilor, în fața datorinței de a-și primeni sufletul, nu se putea liniști. Dacă a văzut că n'are curajul să-i amintească ceva bărbatului, s'a zis de multe ori: „Voi rămânea și așa, ce să fac!” A căutat, a nume, societatea celor mai bune prietene ale ei să vadă: gândescu-se acestea la ceeace o muncea pe dânsa? Dar n'auzi vorbindu-se decât despre sezon, toalete, plimbări, despre concertul de-a doua zi de Paști. Credea că se va liniști văzând că ceeace-i părea ei o mare neglijență, aici era un obicei. Dar nu a putu să-și câștige pacea dorită. Simțea că alta e ascultarea liturghiei și alta spovada. La biserică putea merge de-atâtea ori pe an, la spovada o singură dată. O singură dată, și nici aceasta să n'o facă? Apoi, dacă va afla, ce va zice tatăl său, proto-popul?

Astfel doamna Eufrosina era mereu neliniștită.

Într'o zi se hotărî și-i zise avocatului.

— Ce crezi, dragă Valer, suntem pregătiți bine de sărbători?

— Mi-se pare că suntem, răspunse zâmbind avocatul.

— Nu ne mai lipsește nimic?

— Poate, porumbita mea, a văzut ceva nou

prin galantare și ar vrea să aibă de Paști ceva deosebit?

Eufrosina simți că-i pierde curajul, se întristă și zise:

— O nu, nu-mi mai doresc nimic. Dar credeam că mai ai tu vr'o dorință.

— Eu? Eu ce mi-aș mai putea dori dacă te am pe tine? răspunse el zâmbindu-i. Eufrosina se întristă și mai tare la cuvintele acestea. Iși zise: e egoist și el ca toată lumea.

Încă în ziua aceea se informă dela preotul din oraș când s'ar putea spovedi și cumineca. Părintele păru foarte surprins de dorința ei, căci de cincisprezece ani de când slujă aici, doamna tinere n'a avut la spovedit și cuminecat. Veneau văduve, doamne mai bătrâne, însă domnișoare și neveste tinere nu voiau să știe nimic de datorința asta creștinească.

— Doamna face foarte bine că rupe cu obiceiul rău ce-i la noi, îi zise preotul. Vedeti, în oraș avem o biserică luterană, două catolice. Toate sunt pline în preajma sărbătorilor cu oameni culți, cu doamne tinere și domnișoare cari nu se sfiesc să-și îplinească o datorință creștinească. Numai la noi, inteligența noastră, crede că, așa ceva, e sub demnitatea lor, deși nu sunt nici mai culți nici mai avuți, decât străinii. Faceți foarte bine, sfârși preotul, „și nici nu se putea ca pilda asta frumoasă să ne vină dela altcineva, decât dela odrasla unei familii preoțești.”

Doamna Eufrosina nu fu bucuroasă de lauda

asta a părintelui, ba pentru cuvintele din urmă ar fi fost bucuroasă dacă s'ar fi aflat alt preot care s'o spovedească. Dar fiindcă un singur preot român era în tot orașul, și fiindcă se hotărîse să se spovedească, primi propunerea părintelui, și, în ziua următoare își împlini datorința creștinească din postul mare.

Vai, ea simți în restimpul dela hotărîrea luată până la cuminecare, cât o înăbușe deșertăciunea omenească! Simți cum greșeste venind, să n'o vadă nime, să n'o știe nime, la biserică. Știa că în chipul acesta se pregătește rău pentru împărțirea cu cele sfinte! Dar după ce ajunse înaintea altarului o umplu o adâncă părere de rău pentru purtarea ei vinovată, simți fiorul sfânt al credinței, al înălțării peste această lume de patimi și deșertăciuni, și lacrimile ce i se iviseră în ochi, îi spălăra sufletul, făcându-l mai slab decât zăpada. Iși aduse apoi aminte de anii trecuți, aceeași mulțumire îi umplu inima, și după ce se rugă în tăcere un restimp, plecă spre casă veselă și fericită.

Avocatul nu o văzu nici odată așa de senină, atât de curată, ochii ei nu-l priviră nici odată așa de limpezi.

— Ai făcut o plimbare așa de dimineată? o întrebă el privind'o cu uimire.

— Da, am făcut o plimbare, răspunse ea veselă, apoi adăuse îndată:

— „O plimbare ca și care n'am mai făcut de când am fost acasă la tata.

Ideia de stat austriacă se apropie tot mai mult de ideia de stat maghiară și în viitor poate nici nu le vom putea deosebi. Aceasta pentru Unguri de bună seamă că e o mare izbândă și atârnă dela atitudinea noastră de s'ar putea bucura mult de ea. O realizare a ideii de stat maghiare, cu sau fără ajutorul Vienei, care azi este încă așa de puternică ca să-i ajute pe Unguri în opera lor destructivă, însă nu mai e așa de puternică, ca să încerce — în contra Ungurilor — „aventura”, care singură i-ar mai putea aduce mântuirea, ar însemna, prin ea însăși, peirea Românilor, cu mult mai mult ca eventuală împreunare a Slavilor de Nord cu cei de Sud. Primejdia maghiară e apropiată și acută și pe ea trebuie s'o nimicim aliându-ne pentru moment fie și cu Slavii din Ungaria, cari după părerea domnilor dela Budapesta și Viena de bună seamă că sunt dusmanii noștri cei mai firești. Noi vedem că legea lui Apponyi e în plină vigoare și nu se va abroga decât cu sfortări extreme, noi vedem că legea militară a fost votată și că pe urma ei asupra lui Lukács și Tisza a căzut harul grației prea înalte, noi vedem că legea electorală a fost votată și sancționată, noi vedem — dar ezitam să tragem toate concluziile, cari ne-ar impune poate o altă directivă. Preotul Mureșianu e într'adevăr — cum zice d. Iorga — cel mai mare bărbat de stat al Românilor din Ardeal și Tara ungurească, și lanțurile cari-l încătușează astăzi, glasul clopotului tras într'o dungă ar trebui să ne fie un *memento*, care să ne cheme la luptă.

Ne sunt deschise două căi, calea revoluționară, pe care au apucat-o popoarele balcanice sau calea unei dezvoltări treptate, pe urma căreia va rezulta ca dela sine și unitatea politică a neamului românesc. În ori ce caz la o defensivă slabă nu ne mai putem mărgini. Trebuie să nu ne ferim a trage concluzii hotărâte, fie ele și cât de îndrăznețe. Față de atacurile repetate și sguuitoare ale Ungurilor însă cred, că în fine totuș nu ne va rămânea decât să apucăm calea roșie a popoarelor sau... tactica sufragetelor din Anglia.

Pericolul slav în ori ce caz e destul de depărtat, pe când pericolul maghiar e imediat și puternic. Și, ajunși la răspântie, putem renunța cu multă plăcere la sprijinul Austriei în contra mult trimbițatului pericol slav, căutându-ne mântuirea — în fața ideii de stat național maghiar — în ideea națională românească. A jertfi mii de soldați români, pentru ca Ungurii să ne sugrume încă cu mult înaintea Slavilor, e într'adevăr, — prea scump.

I. T. Lais.

Presă austriacă și teroarea electorală a guvernului ungar. Într'un număr recent al său revista „*Österreichische Rundschau*” a publicat — după cum am anunțat — un lung articol al dlui deputat *Dr. Al. Vaída-Voevod*, arătând ilegalitățile făptuite de guvernul ungar cu ocazia alegerii dela Sasca. Organul socialist „*Arbeiterzeitung*” din Viena reproduce acest articol și spune, că *faptele denunțate de către deputatul naționalist român nici nu pot fi înțelese de un european, dar din nehorocire așa se înțelege în Ungaria dreptul de vot și așa se exprimă acolo voința națiunii.* Acelaș ziar vorbind de recenta interpelare a dlui deputat *Dr. Stefan C. Pop* în parlamentul ungar, spune că *răspunsul primului ministru nu-i decât o vorbărie goală.* Ziarul adaugă că *Românii ar trebui să întindă alte coarde spre a-și câștiga respect la Viena și a face imposibile impertinențele oligarhiei maghiare.*

Iarăș Ciangăii. Cunoscutul propagandist al chestiunii Ciangăilor din România, dlul Barna Endre scrie în Budapești Hirlap de azi un

lung articol, reeditând ieremiadele asupra situației „impilate” a acestor coboritori arpa-dieni. Dupăce dorim să-i dăm și noi un răspuns temeinic, ca să risipim orice nedumerire în chestiune, am însărcinat pe unul din redactorii noștri cu studierea deplină a situației ciangăilor. Sperăm, că în curând, probabil chiar în săptămâna ce vine, publicul românesc va cunoaște argumentele realității. Și până atunci însă, anticipăm că chestia ciangăilor nu poate să fie afișată în numele „corelațiunii dintre chestia ungurească din România și cea românească din Ungaria”, după cum pretinde dl Barna Endre. Realitatea va confirma deplin argumentele noastre de până acuma, vădind zădărnicia oricărei încercări de a seduce opinia publică ungurească cu analogii deplasate.

In temnița Sătmarului.

Părintele Dr. Vasile Lucațiu vizitând pe martirii bisericii gr. catolice.
168.000 coroane cauțiune!

Primum dela părintele Dr. Vasile Lucațiu, dela acest om de-o însuflețire simbolică pentru un neam în luptă, următoarea scrisoare de-o elocvență sguuitoare:

Sătmar, 9 Mai.

Onorată Redacțiune!

În sfârșit ni-s'a permis să-i vedem pe iubiții noștri martiri din temnițele Sătmarului. Ieri ma'm prezentat la judecătorul de instrucție dr. N. Morvai, care mi-a dat permisiunea, ca în prezența sergentului păzitorilor, să pot vorbi cu Sfînția Sa Gheorghe Mureșan, bravul preot român din Moftimul-Mic.

Ca să pot judeca starea sufletească a unui om, în situații anormale sau extraordinare, trebuie să cunoști temperamentul, psihologia individului.

Părintele Mureșan este, blândetu intrupată. Preot adevărat, moravuri nepătate, român de convingeri serioase, sfătuitor și povățuitor bun al poporului. Dar în acțiunile mai

mari, publice, cel mai modest, cel mai inofensiv, fără vorbă în adunări, omul faptelor în cadrul chemării sale de preot român.

Sunt alții, preoți sau mireni, mai inofensivi, mai îndrăzneți, mai ageri sau chiar aspri la vorbe, și mai curajoși în luptă, — și soartea martiriului a căzut asupra celui mai blând și mai inofensiv dintre toți.

Poate că de-acum să le vină rândul, — de aceea și stau gata toți, ca soldații porniți în luptă.

Părintele Mureșan suferă nespuse de mult și de greu. În conștiința lui predominază sentimentul de absolută nevinovăție a lui și a credincioșilor lui enoriași. De aceea nu se poate împăca sufletul lui nobil și curat, cu barbarismul și tirănia asiatică ce-l apasă. Înima lui simțitoare e preocupată de biserică, de școala lui, de soartea iubiților săi poporeni. Îl chinăște falșitatea și răutatea omenescă, perversitatea fără margini, cum de cutează om, — el crede că are de a face cu

Advocatul se apropie linișor de Eufrosina. Ii părea că răspândește miros de flori, de verdeață, de primăvară.

— Doar nu vei fi eșit pe câmp, printre florile salbatice?

Pe-o clipă zâmbetul ei dispăru și-i zise cu seriozitate.

— „Am fost la isvorul tuturor florilor” zise ea.

Domnul Paul o privi uimit. Nimic nu înțelegea.

— M'am spovedit și m'am cuminecat, zise Eufrosina văzând că bărbatul nu știe ce s'a creadă. Apoi se învârti repede și trecu într'o odăe vecină.

Advocatul rămase c'o mirare adâncă pe față: mirarea asta se tot întuneca, și dela o vreme se schimbă în câteva cute de nemulțumire cari i se tăiară pe frunte, între sprâncene. Când reveni Eufrosina el se mai lumină, fiindcă nu putea să rămână întunecat în fața acestei femei tinere în care strălucea nevinovăția primăverii.

— Se înțelege tu vei fi fost singura, zise el.

— Ei, și ce-mi pasă? Sunt doamne străine cari nu-s cu nimic în urma noastră, dacă n'ar fi chiar mai mult ca noi, și totuș se apropie de altar, răspunse Eufrosina însuflețită.

— Adevărat, zise cu silă avocatul, dar la

noi nu e obiceiul. Și poate să se zică iar: Se vede că-i fată de protopop.

Eufrosina se simțea prea slobodă, prea fericită, decât să iee în seamă cuvintele avocatului. Sprintenă, ca o căprioară, eși în grădina să aleagă un buchet din tufa de scumpie înflorită.

...Dar povestea nu ne spune mai departe dacă și în anul viitor, în preajma Paștilor, doamna Eufrosina se va mai fi împărțășit ori ba. Cunosând slăbiciunile omenestii teamă ne e, că dumnezei va fi urmat pilda celorlalte doamne tinere, române, mângându-se cu gândul că se va spovedi când va fi bătrână.

I. Agârbiceanu.

După M. Guyau.

Intrebare.

De n'ar fi Dumnezeu ar fi mai mică lumea? Chiar gol de-l crezi că este, nu-i cerul tot frumos?

Dacă mă poartă-o stea pe calea-i nesfârșită și în lumi necunoscute mă duce furtunos, De nu știu de-unde viu și nu știu unde merg, De sufăr și mor singur, îmi zic în suferință: Nu-i nimeni vinovat și nu-mi știe durerea; Trăiește suferința, dar nu trăiește călăi Și e nevinovată natura când ucide.

Vă iert văzduh și soare și cer adânc și stele, Voi care licăriți tremurătoare în neguri!... Aceste ființe mute și mari nu știu ce fac.

Zadul *).

Ca zadul vesel care, în seara 'ntăi de iarnă Tresare — iar frunzișu-i începe să se cearnă și pe pământul rece s'asterne încă viu — Că în ziua următoare copacul e pustiu — Așa și eu, odată, din sufletu-mi uimit Simții cum îmi zburară credințele dintăi Și în urma lor, îndată, pornind pe-aceleași căi, Speranțele. Rămas-am gol, singur, părăsit, Sub cerul larg, în vântul din zări deslăntuit. Dar, după cum copacul spre soarele-auriu E împins de-avântul vietii ce-l pune în ființă firea, Spre cer, ca pân' atuncea, și azi 'mi 'nforcă prievirea

Deși îl cred pustiu.

Trad. de Alex. Mircea.

* Singurul conifer din părțile noastre ale cărui frunze, mici și subțiri, așezate mai multe, în mănunchiu, pe rămurele scurte înșirate pe ramurile copacului, cad toamna; crește prin locurile muntoase. Numele științific e *Jarix sibirica*.

oameni normali, — a perverti, a răstălmăci fapte și vorbe. Nu se poate împăca cu gândul că gestul lui preotesc de binecuvântare la sfârșitul sf. liturghii se explică ca semn sau signal, dat credincioșilor, ca să-i înhate pe cei ce au năvălit în biserică cu infamul Iaczkovics, și să-i izgonească din sanctuarul bisericeii românești!

Pe el, pe omul integru și pe preotul iubirii creștinești, îl doare nemărginit de mult lipsa totală de simț moral și de cinste a prigonitorilor săi!

L'a consternat apoi și l'a deprimat știrrea, că procuratura „regească” din Sătmar după ce a terminat cercetarea informativă, cere sume horende pentru eliberarea lor. A-nume dela preot cere o cautiune de 100,000 de coroane, iar dela cei 14 țărani, cere suma de 68,000 de coroane.

Mă rog, să nu greșiți cumva, — din sentiment de surpriză și indignare să nu greșiți cu scrierea cifrelor:

100,000 pentru preotul Murășan;

68,000 pentru cei 14 țărani bravi din Mofinal-Mic.

Suma totală: 168.000 coroane.

Nu vi-se pare ceva straniu, ceva ne mai pomenit! Unde suntem: în Europa civilizată sau în stepele Aziei barbare?

Acești nefericiți cu voia și de-a-săla provoacă valurile revoltei! — și altceva.

li ustură pielea, și invidiază soarta fraților lor, — a Turcilor.

Pagubă, că se grăbesc așa fără de minte, — sigur o să-i ajungă, faptele zoresc plinirea timpului lor.

După ce am conversat frățește, și l'am mângâiat cu vorbele vialității creștinești și românești, am cerut voie să vorbesc cu iubiții martiri, fiii poporului, cari împreună sufer chinurile temnitei cu părintele lor sufletește.

Toți au conștiința nevinovăției lor. Și-au apărât biserica, neamul, limba și legea.

li doare nemărginit, că fără de nici un titlu de drept li țin în închisoare. Acasă sufăr familiile, holdele rămân nelucrate, muierile, pruncii, frații, rudenile plâng de durere văzând atâta sălbătăcie.

Pe urmă scandaloașa pretențiune de 168,000 coroane, cautiune pentru eliberarea lor!

I-am mângâiat și pe ei, și le-am spus, că națiunea toată se mândrește, că are astfel de fii; și că toți gândim cu drag la ei, fac rugăciuni pentru liberarea lor.

Se speră, că secțiunea de acuză va reduce pretențiunea scandaloașă a procurorului, iar în cât secțiunea ar stabili și ea o sumă peste puteri, să va face apel la tabla regească, și până la Curie.

Vorba e însă, că scopul puterii politice e ca să-i terorizeze pe cei deacasă, și pe toți românii anexați cu săla la Hodorong. Și pentru scopul lor infernal sunt în stare a se folosi de toate mijloacele ilegale și neumane.

Ce le pasă de judecata lumii civilizate? Până când va veni Europa cultă să facă ordine: ei se răsfată. Ca Turcii!

Și toate aceste sub scutul și sub ochii Vienei!!!

Din grația și în numele monarhului, pe care l'au deironat, și a cărui tron României loiali și credincioși l'au salvat!

Ori cât de adânc să ne supere suferințele nemeritate, și oricât să ne provoace cu procedurile lor ilegale și neumane să ne aducem aminte, că suntem Români, și luptându-ne împotriva prigonirilor să le spunem vorba străbunilor:

„Senatus populusque Romanus beneficiorum atque iniuriarum memoresse solet”.

Ce bine ar fi, dacă am avea suma aceea de 168,000 de cor. să o depunem în formă de cautiune sau garanție, pentru bieții întemnițați!

Cât s'ar ridica moralul neamului întreg, și cum ar rămânea rușinați prigonitorii!

Si din Balcani până în Carpați — dela Nistru până în Cerna Macedoniei nu se află un om să depună această sumă, până se va face procesul, — când apoi întreagă și neafinsă o poate relua din mână procurorului!

Să vedem!

Dr. Vasile Lucaciu.

„Vorbiți, scrieți românește...”

Situația poporului în fostul confiniu militar.

— Articol din afară. —

Intre cele vre-o patru milioane de români de sub coroana slăntului Ștefan sunt mulți, foarte mulți; sunt zeci, sunt sute de mii de țărani de ai noștri, pentru cari simțul, conștiința și demnitatea națională sunt niște noțiuni absolut necunoscute! Intunecul ce stăpânește mentalitatea țaranului român în aceste privinți, într'adevăr e inăbușitor.

De sine înțeles că lupta acesta constituie un simptom foarte îngrijorător, consecințele lui putând fi odată nu numai foarte serioase și amenințătoare, ci dea dreptul fatale, pentru o însemnată parte a neamului nostru.

Sunt țărani români cari nu știu vorbi și scrie românește, căci limba vorbită și scrisă de ei e o limbă pocită, e o limbă monstruoasă; sunt țărani români, cari mai bucurosi vorbesc o limbă străină, decât trumoasa lor limbă strămoșească, pe care și ei tot așa o desconsideră, cum fac aceasta dușmanii neamului nostru.

Aceste stări anormale și condamnabile le vedem în întreaga lor privești hidoasă în tinuturile unde locuim împreună ori în nemijlocită apropiere cu alți cetățeni ai patriei și în acele tinuturi unde nu avem școli confesionale.

O mare parte a Românilor de pe teritoriul fostului confiniu militar al Bănătuului sunt părtași de toate aceste neajunsuri, deoarece ei locuiesc atât împreună cât și în nemijlocită apropiere cu Unguri, Nemți și Sârbi, apoi toate școlile sunt comunale și de stat, școli confesionale de fel nu există. (Înainte cu vre-o câțiva ani, într'o comună s'a înființat o școală confesională, îndată însă a fost închisă cu ajutorul jandarmilor!)

Limba vorbită de acești țărani români numai românească nu se poate numi, fiind ea, în înțelesul cel mai larg al cuvântului pocită, căci e înțotonată, mai cu seamă cu cuvinte nemțești și sârbești, cele mai multe exprimate necorect și astfel aceasta și mai mult contribuie la monstruoșitatea ei. Toate acestea se observă și în limba scrisă cu ortografie maghiară.

Aproape toți țărani își scriu chiar și numele cu această ortografie. Almăjanu, Idvorianu, Ardelean, Ancățianu, Balnojanu, Bolițănu, Birdeanu, Gărmenianțu, Negru, Crăniceanu, Vrăsta, Sculeanu, Stănciu își scrie numele Almászán, Idvorján, Argyelyán ori Ardelyán, Ankajczán, Boltozsán, Boliánáz ori Bolyánazu, Birgyán ori Birdján, Germenyánecz, Krajnicsán, Nyegrul, Krszta, Szkylyán Sztancsul.

Numele de botez încă nu se scrie românește; Ion és János, George e György, Vasille e Vazul etc.

Aceasta e meritul învățătorilor comunali, cari în comunele noastre toți poartă numele de — români. Cei mai mulți dintre acești învățători, desfășoară o activitate demnă de o cauză mai bună pentru schimonosirea scrierii numelor românești. Zadarnic îi vei spune apoi țaranului ea să-și scrie numele cu ortografia noastră, el îți va răspunde: „Așa am învățat la școală”.

Din punct de vedere național românesc, chiar singurul fapt al înlocuirii ortografiei noastre cu ortografia maghiară în scrisul limbei românești, e neapăs de demoralizător pentru țaranul nostru, care, potrivit mentalității lui, trage din numitul fapt concluziuni greșite și păgubitoare pentru prestigiul neamului și demnitatea lui națională.

Pe teritoriul fostului confiniu militar sunt și școli comunale sârbești; Sârbi însă își scriu numele sârbește și cu ortografia lor. Si până acuma nici un învățător sârbesc nu a fost tras la răspundere disciplinară, nu a fost suspendat, amovat din post pentru aceasta!

De ce nu s'ar putea face aceasta și la noi? Învățătorii noștri comunali, cel puțin în această privință să dea o dovadă a conștiinței lor naționale, întocmai ca colegii lor sârbi.

Să ne creăm un simbol din deviza „Vorbiți, scrieți românește...” și adunându-ne toate puterile să luptăm cu mândrie pentru ea.

A. T.

Scrisoare din Bucovina.

— Dela corespondentul nostru bucovinean. —

Lupta pentru limba românească. — Partidele politice față de chestia bisericească și de chestia școlilor particulare românești în satele mixte. — Zori nouă. — Conferința dlui prof. univ. Xenopol.

Lupta pentru păstrarea caracterului românesc al acestui nefericit colț de Moldovă se da pe toată linia: în biserică, în școală, în oficiile publice ale statului. Reprezentanții „culturei” germane — în unele părți înșiși intelectualii români — se înțelege că nu se dau înduplecați. Domnii profesori Greciuc și Procopovici, cari reprezintă singurul punct de vedere științific în chestia eliminării utraquismului din școlile noastre primare și secundare au de luptat — deși nu cu argumente — dar cu „autoritatea” ilustrilor reprezentanți ai pseudoculturei și corupției intelectuale, fie ei directori de liceu sau și inspectori caesaro-crăești, pe când dl avocat dr. O. Scalat suferă și el destul, fiindcă a cotezat să elatine puțin temelia sacrosantă a patrimoniului culturale germane. Izbânda se înțelege că nu se poate câștiga decât prin luptă, luptă intensivă peste tot locul, lasând la o parte luptele politice fratricide, marile ambiții și mărunturile patimi personale. Acum, când recursul dlui avocat Dr. Scalat a fost respins de curtea de apel din Lemberg, o atitudine hotărâtă a deputaților noștri din dietă și din parlament și o agitație cât de întinsă a maselor se impune mai mult ca ori când. Cu destrăbălarea, care domnește azi în rindurile noastre, nu vom putea isprăvi multe.

Destrăbălarea aceasta se vedește mai ales în ce privește cele două chestii mari, ce ne agită azi: chestia bisericească și chestia școlilor particulare — stărpirea utraquismului ocupându-i mai intens numai pe puțini membri ai corpului profesoral, deși acesta constă din aproape o sută profesori români. Cetitorii „Românului” cunosc în linii generale chestia bisericească din interviewul acordat de d. prorector al universității din Cernăuți, Dr. Ștefan Saghin, unui colaborator al acestui ziar, și noi nu putem aduce informații nouă despre starea tratativilor, dar după cât se pare conferința româno-ruteană e pe cale să se disolve din cauza condițiilor in-

Fabrică de granit, syenit industrie de marmoră ciselare de peatră a lui



IOSIF NAGY
Brașov, str. Fântânei nr. 50.

Filiale:
în Székelyudarnhely și în Sighișoara.

Primește și execută orișice fel de lucrări la clădiri monumente, mausoleuri în orice fel de stil. Liferază marmuratură pentru mobilatură. În urma modelului aranjament de fabricație, prețuri ieftine Liferăm pe lângă garanția și obiecte singuratică, cu prețuri convenabile. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectuează vinderi în mare și mic, liferăm colegilor de branșe și obiecte singuratică în prețul de fabrică. Na 860

acceptabile ale Rutenilor. Chestia școlilor particulare românești în satele mixte asemenea e nelămurită și se pare, că entuziasmul, cu care s'a fost pornit colectarea banilor pentru salvarea românismului dincolo de Siret și de Prut a cam slăbit binișor. Oare într'adevăr toate faptele noastre „naționale” pot izvorî numai dintr'un entuziasm trecător și nu din convingerea adâncă și fecundă a unui suflet stăpânit de marea putere creatoare a culturii și a ideii naționale? E bine de notat însă că politicienii noștri cu acest prilej au ținut să dovedească că supremul lor principiu conducător într'adevăr e — cum a spus d. profesor universitar Nistor —: „De ce tu și nu eu?” — unii nesprîjînd acțiunile *naționale* — fără nici o nuanțare de politică de partid — pornite de câțiva oameni de caracter, membri ai celui alt „partid”, până nu se va ivi o nouă acțiune disciplinată în cuprinsul vieții noastre politice și sociale, care să mai curățească templul de toți fariseii și schimbătorii de bani.

Trebuie să fim mulțumitori celor două ziare politice dela Cernăuți, că ne-au dovedit în fine că de fapt nici o diferență de principii nu le desbină și că dacă n'ar fi atât de mulți candidați de deputație și atât de puține mandate, — poftele numai desbinându-i — ei într'adevăr s'ar împăca de minune, cum și ziaristii noștri, atât de tari în convingeri, ar șede atunci alături, scriind la vre-o foaie „a tuturor Românilor din Bucovina”. Impăcarea aceasta se și îndrumă și va deveni fapt, dacă poftele atât de greu de stăpânit nu-i vor desbina prea curînd. Astfel chiar acum nu de mult s'au întâlnit pe același „teren de muncă”, insultând pe d. prof. univ. Dr. Iancu I. Nistor, care dorește nu împăcarea dela masa verde a celor câțiva politicieni în vederea unor afaceri nouă sau a unei distribuiri de mandate, ci o împăcare a maselor, atățate prin extraordinarul talent de polemizare al ziaristilor noștri, o armonie socială, pe urmă căreia ne vom întruni cu toții pe același teren de muncă, întru izbândirea celor mai sfinte idealuri ale neamului românesc. D. Nistor și-a luat asupra sa un angajament moral, pe care suntem convingși că-l va împlini cu cea mai mare vrednicie. Din partea noastră nu putem să-i strigăm decât un puternic: *înainte!*

Seria de conferințe alcătuită de „Societatea pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina” acum un an cu concursul dlui prof. univ. Dr. V. Pârvan, a fost reluată. Dl prof. univ. A. D. Xenopol a vorbit la Dumineca Tomei în teatrul municipal din Cernăuți despre „Originea poporului român”. Cum era și de așteptat, publicul românesc din capitală a participat în număr mare. A declamat și dna Rîria poezii patriotice: publicul era cu totul transportat și în susși marea învățat era vădit adânc emoționat. A mai declamat dl Vască și a și cântat corul „Armoniei”, pe care dorim să-l vedem iară cât de curînd sub conducerea atât de fericită și plină de artă a dlui C. Șandru.

Situația internațională.

Succesul măsurilor energice austro-italiene. — Organizarea Albaniei. — Pericolul galben. — Conferința dela Petersburg. — Alianță româno-turco-sârbă pentru împărțirea Bulgariei. — Dieta Alsaciei și Lorenei pentru o apropiere franco-germană. — Atitudinea Austro-Ungariei față de diferendul româno-bulgar. — Coaliție europeană contra unei alianțe din extremul orient. —

Arad, 10 Mai n.

Atitudinea energetică a Austro-Ungariei și Italiei în chestia Scutarilor a reușit să impună evacuarea orașului. Alaltăieri, Joi, *evacuarea a început*. Muntenegrul va preda orașul armatei internaționale. Astfel se dovedește că acțiunea energică împune Europei, care vrea să i se forțeze mâna chiar atunci când este vorba să-și apere propriile ei hotărîri. Diplomația rusească a suferit primul mare eșec. Evident, Rusia nu este în măsură — deocamdată — să provoace război, și

era ceva anormal ca în această stare să impună voința ei celorlalte puteri. Acum Austro-Ungaria și Italia merg înainte și iau direct rezolvirea chestiunii Albaniei, organizarea noului stat și creșterea, prin urmare, în Balcani, a unei noi situațiuni, care să le asigure o influență hotărîtoare în eventualele noi diferende.

Este interesantă și schimbarea de atitudine a lui *Essad* pașa, care de unde începuse prin a face jocul diplomației rusești, de îndată ce regele *Nichita* a fost nevoit să cedeze Scutari, a întors cojocul și se pune la dispoziția diplomației austro-italiene. Acum *Essad* pașa se lapadă că s'ar fi proclamat prinț al Albaniei și chiar că ar avea intenția să întreprindă ceva în contra vederilor celor două state. *Essad* pașa lucrează numai la liniștea ucruilor în patria sa și e gata să dea tot concursul țării protectoare cari sunt *Austro-Ungaria* și *Italia*. Aceste două țări acaparează organizarea Albaniei, făcând împrumutul necesar și creîndu-și astfel drepturi incontestabile de control și supraveghere.

Rămâne acuma de regulat chestia granițelor între aliați. Aci țarul Rusiei se prezintă ca arbitru. Va fi însă o chestie dacă arbitrajul țarului se va putea exercita cu succes, fiindcă regularea granițelor Serbiei, Bulgariei, Greciei și Muntenegrului, implică regularea granițelor Albaniei și Macedoniei. Este probabil însă că țarul nu va lua o atitudine care să provoace un conflict, ci dimpotrivă va face tot posibilul să aplaneze neînțelegerile. *Chiar dacă ar izbucni un război între Greci și Bulgari, acesta se va localiza, căci afară de o intervenție a României, care probabil nu va ajunge la conflict cu armele — deoarece ar primi probabil mai înainte satisfacția cerută — nici o altă putere nu s'ar amesteca.*

Dar o telegramă anunță că *țarul Rusiei face demersuri pentru a organiza o rezistență a Europei împotriva pericolului galben.*

Este o diversiune, pentru că diplomația rusească să explice insuccesele sale în Balcani? Sau este într'adevăr amenințătoare pentru Europa *tripla alianță asiatică: China—Iaponia—Siam*? De pericolul galben se vorbește de mult și este probabil că Iaponia e agitată de faima ce a căpătat în urma războiului cu Rusia. Ea nu poate să privească fără a visa la o întindere a puterii sale, cele câteva sute de milioane de Chinezi, care ar putea să formeze o puternică armată de cucerire. Chestia este numai dacă *pericolul galben* a devenit deja atât de amenințător, sau *Rusia îi exagerează proporțiile pentru a-și salva prestigiul compromis în urma demersării uneltirilor sale în peninsula balcanică.*

La Petersburg conferința ambasadorilor și-a reluat ședințele. Se nădăduște că de astădată mai bine inspirată, va sfârși discuțiunile, înțelegând că trebuie să fie satisfăcute pe deplin cererile României, ce isvorăsc dintr'o necesitate nu din dorința de a cuceri pământ bulgăresc. Europa care vrea liniște trebuie să înțeleagă că nu o poate obține cu sacrificarea intereselor celor mai însemnați factori pentru apărarea intereselor generale europene, din Orientul Europei.

O alianță româno-turco-sârbă pentru împărțirea Bulgariei.

Belgrad. — „*Mali Journal*” face propunerea să se încheie o alianță între Serbia, România și Turcia pentru împărțirea Bulgariei. Pe baza acestei alianțe Adrianopolul va reveni Turciei, — partea de vest a Bulgariei împreună cu Sofia, va fi a Serbiei, — iar partea de est a României.

Atitudinea Austro-Ungariei față de diferendul româno-bulgar.

Viena. — Referitor la cunoscutul articol din ziarul „*Le Temps*” asupra conferinței din Petersburg, „*Politische Korrespondenz*” scrie următoarele:

„Trecând cu vederea caracterul intim al tratativelor cari exclud posibilitatea ca cele publicate în „*Le Temps*” să fie din sursă autorizată, sunt și alte motive contra exactității acestor afirmațiuni. În ce privește Austro-Ungaria, considerînd tradiționala prietenie cu România pare totuși *verosimil* ca ambasadorul austro-ungar din Petersburg să sprijinească punctul de vedere al României. Considerînd însă și *simpatia ce păstrăm Bulgariei*, nimeni dintre cei cari cunosc politica austro-ungară, nu se va putea îndoi că *gvernul austro-ungar se va îngriji ca prin alte avantajii să dea Bulgariei compensații echivalente* în situația dată, acesta pare a fi singurul mijloc de a satisface ambele țări punând baze unei prietenii trainice între ele, fapt pe care Austro-Ungaria îl dorește cu toată sinceritatea”.

Dieta Alsaciei și Lorenei pentru o apropiere franco-germană.

Berlin. — Dieta Alsaciei și Lorenei a adoptat în unanimitate o moțiune invitând pe guvernatorul să înștiințeze pe reprezentanții Alsaciei și Lorenei la consiliul federal, să respingă în mod energetic ideea de război între Franța și Germania și de a face tot posibilul spre a se apropia aceste două state.

Coaliție europeană contra unei alianțe din extremul Orient.

Berlin. — Ziarul „*Berliner Tagblatt*” înregistrează versiunea că *țarul Rusiei, cu prilejul întrevederii cu împăratul Wilhelm la Berlin, vrea să formeze un fel de coaliție europeană în contra triplei alianțe ce se creiază în extremul Orient și în care vor intra Japonia, China și Siamul. În coaliția europeană vor intra Franța, Germania, Anglia și Rusia.*

Monarhia și organizarea Albaniei.

Viena. — Proiectul Austro-Ungariei referitor la organizarea Albaniei prezentat reuniunii dela Londra este următorul:

Albania devine principat autonom sub stăpânirea unui principe străin. Suveranitatea sultanului nu se va extinde deloc asupra Albaniei. Ordinea va fi păzită de către jandarmeria internațională. Serbia va primi un port liber. De-a lungul Albaniei se proiectează construirea unei linii ferate internaționale, care să lege Serbia cu un port neutral internațional. Capitala Albaniei va fi Valona sau probabil Scutari.

Austro-Ungaria și Italia grăbesc rezolvirea chestiilor pendente, deoarece până la o soluție definitivă a acestor chestii și până la o înțelegere definitivă, ambele state își vor menține măsurile militare, și ar fi de dorit ca măsurile militare să poată fi odată revocate.

Candidații la tronul Albaniei.

Londra. — Ca cei mai serioși candidați pentru tronul albanez se amintesc: *ducele de Wied, prințul Wilhelm al Suediei și ducele de Urah.*

Cei doi dintâi sunt protestanți. *Ducele de Wied e nepotul reginei Elisabeta a României și ginerele regelui de Württemberg.* Prințul Wilhelm e al doilea fiu al reginei Suediei și cumnatul marelui duce Dimitry. Ducele de Urah e catolic și cumnatul reginei din Belgia.

Arderea orașului Scutari.

Antivari. — Trupele muntenegrene cari așediaseră Scutari au perchiționat toate casele din oraș pe motivul că populația a ascuns arme. Într'aceea ei au dus toate obiectele de valoare ce au găsit. Se șvonește că Muntenegrenii au comis în oraș un vandalism îngrozitor: Incendiul a pricinuit în Scutari pagube în preț de 20 milioane. Predarea orașului va avea loc probabil Luni, în săptămâna viitoare.

Conferința pentru încheierea păcii.

Londra. — Conferința de pace va ține prima ședință Joia viitoare (15 Maiu), când delegații guvernelor respective vor semna preliminarile condițiunilor de pace și numai după aceea vor începe tratativele pentru stabilirea condițiunilor definitive. Paralel cu aceste tratative va ține ședințe și reuniunea ambasadorilor în chestia insulelor din marea Egec.

Știri din România.

Intoarcerea în țară a A. S. R. principelui Nicolae. Din București ni se anunță: Joi seara cu trenul de 9.40 a sosit în gara de nord, venind din Constanța, A. S. R. principele Nicolae care s'a întors din călătoria ce a făcut-o în sudul Franței.

Românii în Roma. Cu trenul de alaltăieri, sosind din Neapole, a trecut prin București grupul român format din profesori, doamne și studenți, conduși de neobositul profesor român, **Constanțiu Leonescu.**

S'au oprit câteva momente în gara Romei înainte de a peca spre Florența și Veneția. La gară, ei au fost primiți în chip călduros, de studenții italieni cărora le povestiră impresiile lor despre Neapole, despre importanța și frumusețea atâtor monumente, entuziasmați de muzeele și plimbările Neapolului. În special, Românii au fost fermeceți de vizita ce au făcut în Pompei unde mulți studenți au luat vederi fotografice și au făcut diferite schițe. La întoarcerea lor în patrie, ca și acum doi ani, din inițiativa profesorului **Leonescu**, studenții vor scrie călătoria lor în Italia iar cea mai bună lucrare va căpăta un premiu de 500 franci și va fi tipărită pe cheltuiala ministerului de culte.

În ultimul moment tânărul student italian **Claudio Martini**, cu calde cuvinte salută pe toți profesorii, pe dnele și studenții români, urindu-le o bună călătorie. La plecarea trenului studenții români întonară prea frumosul cântec „Frumoasa Italia” și însoțiți de câțiva militari prezenți la această lecare, cântară și **Imnul lui Garibaldi**, fiind aplaudați cu căldură de cei prezenți la această plecare, cântară și **Imnul lui Găsă** strige: „trăiască colonia română din Roma, reprezentată prin d. C. J. **Mitilineu**, care avu amabilitatea de a întovărăși grupul român, nu numai în Roma, dar și la Neapole.

D. Mitilineu la rândul său, rugă pe studenții români să strige „Trăiască Italia” și printre aclamații și saluturi, pe când trenul se puse în mișcare, Românii întonară marșul național românesc, urmat de strigătul: „Trăiască regele Italiei, trăiască Roma”.

Manevrele sanitare generale. Cetim în „Adevărul” din București: Manevrelor sanitare militare din anul acesta, vor prezenta o deosebită importanță, ele desfășurându-se odată cu cele regale.

Pentru a veni cu date mai complete asupra acestei importante chestiuni, ne-am adresat eri direcției sanitare militare din ministerul de războiu, care a binevoit să ne comunice următoarele:

Manevrele sanitare în țară s'au făcut numai în ultimii doi ani și rezultatele obținute au fost satisfăcătoare. Cu toate acestea, față de marea importanță ce un corp sanitar bine organizat o are într'un războiu, manevrele sanitare făcute până acuma sunt insuficiente. Astăzi avem nevoie de niște manevre sanitare generale făcute odată cu celelalte manevre, și aceasta pentru a avea cât mai mult impresia războiului, pentru a da ajutoarele sanitare în chip spontan. Japonezii fac încă de mai mulți ani, asemenea manevre sanitare generale și, acuma în urmă, ele au fost executate și de Italiani și de Germani. La noi pentru prima oară este vorba să se execute anul acesta. Vom avea niște manevre complete, cu toate serviciile necesare: medical, de subsistență, etc. Astăzi serviciul nostru sanitar militar, se găsește complet amenajat, toate lipsurile s'au completat.

Avem: material spitalicesc complet, trenurile sanitare bine organizate, un frumos arsenal chirurgical pentru întreaga armată, un întreg material pentru „coloanele volante de brancar-

dieri”, cât și pentru instalațiunile mari mobile de bacterologie și dezinfecție, etc.

La aceste manevre sanitare regementele se vor completa cu efectivul medical de războiu: adevărat un regiment de infanterie va avea 4 medici, unul de cavalerie, 2 medici, etc. La aceste manevre se vor construi numeroase spitale de câmp. Totdeodată se va putea executa și serviciul sanitar în marșuri și cantonamente, lucru care nu s'a putut face în trecutele manevre sanitare.

Acestea sunt, pe scurt, datele cu privire la viitoarele manevre sanitare.

Moartea unui patriot albanez. Miercuri s'a stins din viață bătrânul luptător și propagandist albanez **N. N. Nacio**, fost președinte al societății albaneze „Drita” din București, care societate pe vremuri a făcut foarte mult pentru Albania și pentru redșteptarea poporului albanez.

Defunctul care a fost un patriot și un luptător neobosit pentru cauza abaneză a avut multe de îndurat din cauza situației în care se găsea patria sa, și a suferit mai mult de indiferențismul compatrioților săi crescuți într'o altă atmosferă decât cea națională abaneză. Cu toate acestea el n'a desperat și a îndemnat mereu pe conaționali săi să lupte înainte căci isbânda va fi a lor. Nici odată nu-i scăpa ocaziunea ca să nu-și manifeste sentimentele sale căutând să convingă chiar personalitățile politice din România, că sprijinul dat Albanezilor este chiar în interesul României. A fost combatant și inamic pe față al Slavilor.

El moare tocmai în momentul când ceea ce dânsul a propovăduit ani întregi, a devenit azi o realitate.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Mai n. 1913.

Poliția din Arad căutând să spele rușinea trădătorului dela Orade.

In urma denunțării camilaltei dela Orade întreg aparatul polițienesc din Arad s'a pus în lucrare căutând în ruptul capului pe necunoscuții făptuitori cari au cutezat să murdărească cu ouă clocite venerabila barbă a slugoiului lui Tisza. Azi au fost citați la primăria din Arad patru tineri români, și anume dñii Dr. Boneu, Dr. Iul. Borneas, Dr. C. Luțai și Dr. E. Velciu, acuzați că ar fi insultat zilele trecute cinștia față a camilaltei dela Orade, a trădătorului Mangra, când acesta trăia clipe ferice pe terasa otelului „Central” din Arad ascultând duioasele acorduri ale frumosului cântec „Ugyan edes komdm asszony”.

„Acuzații” s'au prezentat la primărie însoțiți de câtra dñii advocați Dr. Iustin Marșieu, Dr. Romul Velciu și Dr. Gheorghe Crișan.

„Acuzații” au protestat cu indignare în contra procedurii ilegale a comisariatului polițienesc, care amenințase pe „acuzați” cu escortare în caz dacă nu s'ar fi prezentat la ascultare, și, totodată, au declarat că nu vor să fastoneze decât în fața tribunalului.

După luarea procesului verbal comisariatul polițienesc, văzând că n'o să se pricopsească cu încapăținații valahi, — i-a dimis.

Așteptăm cu nerăbdare să vedem cum va ști poliția din Arad să spele murdăria ouălor clocite de pe venerabila barbă a jandarmului lui Tisza.

Parohie gr.-catolică maghiară în Arad. Tânărul **Paris Lajos**, fiul avocatului cu acelaș nume din Arad dupăce călugării ruteni gr.-cat. din Ungvár îl eliminaseră ca pe un nevrednic pentru cariera preotească, — fiind scrintit la cap și locul lui ar fi numai în balamuc — iar seminariile teologice catolice în care încercase

a intra mai târziu au refuzat să-l primească, a trecut la religiunea reformată, ca să poată trece la greco-catolicism, ceea ce i-a și succes într'un oraș din nordul Ungariei. În felul acesta spera **Paris** a se face preot gr.-catolic. După multe alergări i-a succes să fie primit apoi în teologia din Oradea-mare, ca teolog gr.-cat. pe speșele proprii, neapartinând însă nici unei dieceze greco-catolice. Terminând teologia în Oradea-mare, episcopii gr.-catolici, atât ruteni cât și români, au refuzat să-l sfințească de preot, fiindu-le destul de bine cunoscut trecutul și starea bolnăvicioasă a minții tânărului **Paris**.

De când guvernul ungar a reușit să înduplece pe capul suprem al bisericii catolice, papa dela Roma, să tragă o dungă peste hotărârile antecesorilor lui și călcând în picioare integritatea provinciei mitropolitane gr.-cat. din Blaj, a pune și biserica greco-catolică în serviciul maghiarizării, tânărului **Paris** i-a trântit prin cap să-și salveze situația prin inventarea de credincioși gr.-cat. maghiari în parohia gr.-catolică a Aradului, în care, după cum suntem informați din loc competent, afară de vre-o câțiva ruteni, și aceia așezați temporar numai în Arad, **toți credincioșii sunt români.** Împrejurarea aceasta nu-l poate împiedeca pe tânărul **Paris**, care cu orice preț voințe să-și câștige o parohie pentru care să fie sfințit de preot. În scopul acesta a luat pe oficianții de stat și dela oraș din Arad rugându-i să subscrie o listă prin care se cere înființarea unei parohii maghiare, ba recurse și la apucături mișelești de a înșela iscălituri și dela oameni cari nici habar n'aveau de ce au subseris, și numai mai târziu desmetecându-se și-au retras subscrierile. Dar numele multora dintre aceștia, de sigur, și azi figurează, fără voia și știința lor, pe lista prin care s'a cerut parohia gr.-cat. maghiară pentru Arad. Scrintitul acesta își află însă și 2 tovarăși în persoanele fostului redactor responsabil al ziarului „Függetlenség” din Arad, **Zima Tibor**, azi al doilea secretar al camerei industriale și comerciale din Arad —, un rutean renegat —, și a unui profesor-preot la gimnaziul din Arad, **Román Iószef**, și acesta tot rutean renegat, despre a cărui viață privată se șoptește că nu ar fi chiar corăspunzătoare unui preot. Acești trei corifei sunt salvatorii maghiarimei fictive gr.-catolice din Arad, care, după cum scriu ziarele maghiare inspirate de tânărul **Paris** cu orice Preț voințe să rupă legăturile cu românii. De sine înțeles, că acești zeloși patrioți s'au și constituit într'un comitet organizator și au cerut, pe baza iscăliturilor înșelate de tânărul **Paris**, pe fel și fel de motive, dela administratorul diecezei de Hajdudorogh aprobarea înființării deocamdată a unei filiale gr.-catolice maghiare în Arad, care să aparțină parohiei maghiare din Macău.

Administratorul Hajdudoroghului de sine înțeles a grăbit să vină în ajutorul celor 3 salvatori ai maghiarimei gr. cat. din Arad, încunostințându-i că a cerut consistorului gr. cat. din Lugoj cedarea acestor credincioși pentru episcopia maghiară. Astfel—dupăcum ne profesesc ziarele locale din Arad — vom avea fericea de a avea Hodorogul și în Arad.

Nu putem să nu întrebăm cu acest prilej că, consistorul din Lugoj și factorii competenți luat-au măsurile necesare pentru a pune mărgini acțiunii scrintitului teolog **Paris** și a tovarășilor lui de a aduce binefacerea Hajdudoroghului urgisit și asupra credincioșilor gr. cat. din Arad?

Darurile institutului economic „Vatra” din Cluj. Ni-se scrie că institutul financiar „Vatra” din Cluj a împărțit zilele acestea mai multe daruri: 1000 cor. pentru internatul **Petran** ce se va înființa în Cluj; pentru școalele populare din comunele Mociu, Mănășturul unguresc, Mărișel câte 100 cor., din comunele Rood și Cara câte 50 cor.

Inițiativa frumoasă a „Vetrei” dorim să

Să nu vin ziseump, dar să târguești ieftin.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune** Se 223—100

Să cerceteze pe

Székely és Réti
fabricanți de mobile
Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.
Vânzare în rate fără ridicare de preț

fie luată și de alte instituții financiare de ale noastre.

Spaima comitatului Brașov. În anii trecuți se cuibărise prin munții Făgărașului câțiva bandiți cari jefuiau satele, îndeosebi veniseră de hac cărciumarilor jidani cu averi mari prin acele sate. Șeful bandeii a fost un anume Ion Morărescu, dar banditul cel mai fioros a fost Andrei Budac împușcat anul trecut de jandarmii cari n'au putut să-l prindă viu. Ministrul de interne pusese pe capul lui Morărescu un premiu de 2000 cor., dar n'a putut fi prins. — Cu prilejul unei prăzi banditul Ignatie Marin Libec a spus tovarășilor că i-s'a urât de hoție și vrea să se facă om de treabă. Tovarășii temându-se că vor fi tradați, l'au împușcat, fără însă să-l fi nimerit glonțul de moarte. S'a târat până în drumul mare, și cu o căruță a ajuns la Arpașul de sus, unde a fost deținut și internat în spital. Insănătoșindu-se Ignatie Marin Libec a fost dus înaintea tribunalului din Brașov. Mărturisindu-și toate crimele ce le-a făcut, a fost pedepsit cu închisoare de 7 ani. Acest bandit e coborât dintr'o familie bună, a absolvat 7 clase gimnaziale, dar bătănd pe unul din profesorii săi a trebuit să părăsească școala. Și se făcuse spaima comitatului Brașov prin jafurile temerare.

O hărțuală între burdii și Ungurii Carasului. E cât se poate de simptomatic rezultatul procesului desbătut ieri și alaltăieri de curtea cu jurați din Timișoara. Pentru că burdii și-au izbit capul de — pragul de sus.

— Advocatul caransebeșan Dr. N. Ionescu și ziaristul ungar Kalitzky au ajuns să se dueleze — în scris, prin foi. Iar după ce artagul nu și-l'au putut astâmpăra așa, neputându-i îndestuli hărțua, Dr. N. Ionescu a împrocesuat pe ziaristul Kalitzky pentru calomnie în presă, — adevărat Kalitzky susține că Dr. N. Ionescu numai la aparență face politică naționalistă, în fond e burdist. Și Kalitzky nu s'a mulțumit cu atât ci a spus că institutul de credit severinean al lui Burdia și consoții nu ar avea toate agendele în regulă.

Kalitzky a fost împrocesuat și de Dr. N. Ionescu și de Institutul financiar. Curtea cu jurați din Timișoara însă în urma pledoariei avocatului Gáspár Muth, apărătorul lui Kalitzky, a dat procesului o altă față. Adevărat Dr. Muth a putut convinge curtea cu juri că Dr. Ionescu la Caransebeș face politică românească, iar la Budapesta antiromânească, că Burdia e „prototipul abuzurilor vieții publice” — iar Dr. Ionescu *prietenul lui cel mai intim!* și că de fapt, institutul vizat suferă de ilegalități. Dr. N. Ionescu și conducătorul institutului au fost pedepsiți cu câte 150 cor. și cu solvirea tuturor cheltuielilor de proces.

Reabilitarea unui preot harnic. Zilele trecute ni-s'a dat să vedem pe banca acuzaților în fața tribunalului din Arad pe preotul Ioan Perian din Criștiorul Hunedoarei acuzat pentru calomnie prin ziaristică de către țărânul Constantin Pleșa din aceeași comună. Martorii, fără excepție, au fasonat contra acuzatorului, o fire vecinic răsvrătită și răsunătoare, mărturisind cu vrednicie meritele păstorului lor suflătesc și stima generală de care acest vrednic preot se bucură de când păstorește comuna lor. D. avocat dr. Romul Veliciu, apărătorul preotului Perian, a ținut un frumos discurs de apărare, a dovedit în mod neîndoios netemeinicia acuzațiilor artăgosului Pleșa și, în consecință, a cerut achitarea acuzatului. Apărătorul lui I. Pleșa, un avocat jidan, a rămas ca trăsnet în fața dovezilor despre nevinovăția preotului acuzat, așa în cât abia a mai putut îngăina câteva cuvinte, dar și acestea fără de nici un rost, cerând pedepsirea „acuzatului”.

† **Ecaterina Popovici, preoteasă văduvă.** La 16 Aprilie a încetat din viață preoteasa văduvă din Nădașul Zărandului Ecaterina Popovici, în etate de 77 ani. Defuncta a fost înmormântată în cimitirul satului la 18 Aprilie. — Fie-i țărina ușoară!

† **Veturia Andron.** A doua zi de sf. Paști, în satul Sarafola (Saravale) a încetat din viață fiica dlui învățator Simeon Andron, în etate de 16 ani. Bumii ei părinți îi dăseră o educație românească foarte îngrijită. A fost înmormântată Miercuri, 30 Aprilie (a 4-a zi de sf. Paști) în cimitirul din Sarafola, prohodind-o părintele local dl Ioan Stana și preotul N. Negru din Igris. Fie-i somnul lin și memoria curată!

Nouă cancelarie advocațională în Turda. Dl Dr. Ioan Sirbu, avocat, anunță că și-a deschis cancelarie advocațională în Turda, Piața principală nr. 31 (față în față cu judecătoria).

Logodnă. D. Eugen Popovici funcționar la banca „Victoria” din Arad, logodit cu d-ra Veturia Petrovici din Pilul mare, Ca răscumpărări de anunțuri dlor au dăruit fondului ziaristilor 10 cor. — Felicitări.

D. Eugen Vincler, avocat din Buzău (România), a luat inițiativa organizării unei revederi a serilor de bacalaureați 1875—76, 1876—77 și 1877—78 a fostului „Institut Academic” din Iași. D. Vincler propune ca această sărbătorire să aibă loc în Iași în ziua de 2 Iunie v. c., sub auspiciile foștilor profesori rămași în viață, dmi: Anton Naum, N. Culiario, P. Ponă, N. Quintescu și Al. Xenopol. Cu acest prilej d. Vincler propune să se institue un fond al foștilor elevi ai institutului academic unit, care să fie dăruit Academiei și din al cărui venit să se acorde burse la studenții di nțară dela universitățile din București și Iași sau țările subjugate.

Holde de tutun pustiite de foc. O telegramă din New-York anunță că în împrejurimile Ceyvestului s'a iscat foc într'o holdă de tutun. Vântul puternic ce bătea a întins flăcările focului cu atâta repeziune încât câmpii întregi cu holde de tutun au fost mistuite de vălvătați. În decurs de o zi focul a cauzat enorma pagubă de 1 milion de dolari.

În Șeitin un băiat ucis. La hotarul comunei Șeitin a fost aflat cadavrul băiatului de 9 ani al sateanului Teodor Semlecan. Cadavrul zăcea de 2 zile. Teodor Semlecan își dase băiatul păzitor de găște lui Nicolae Oncu. — Comisiunea de anchetă a constatat că băiatul a fost bătut grozav cu biciul și apoi străpuns cu briceagul în spate și în gât. Ucigașul lui e căutat pretutindeni.

Lovitura de bursă a regilor Petru și Nichita. Din sursă financiară budapestană sigură se anunță că pe vremuri regele Nichita împreună cu Petru al Serbiei, s'au folosit de incidentul Prohaska și jucând la bursă au câștigat două milioane și jumătate. În răstimpul afacerii Scutarilor, a dat mandat băncii vieneze Reitzes pentru a-i face jocurile de bursă. Sâmbătă și Duminică, cu toată enorma panică dela bursa din Budapesta, a făcut mare senzație cumpărările făcute în massă de agenții vienezi. Aceste cumpărări s'au făcut în urma ordinilor lui Nichita. Calculele lui Nichita au reușit perfect, deoarece valorile scăzute, deodată cu rezolvirea chestiunii Scutarilor s'au urcat și i-au dat un mare câștig.

„Berliner Börsen-Courier” află din Londra: Persoane foarte serioase din City în urma unor informațiuni precise, discută cu multă apărindere numeroasele speculațiuni ale lui Nichita, încheiate de o bancă franceză. Puțin înainte de izbucnirea războiului balcanic, regele Nichita a cerut dela o bancă franceză un împrumut de 250.000 lire sterline, oferind 10 la sută interese. Banca a oferit împrumutul cu la 3 la sută dar cu condițiunea ca regele să comunice unui sindicat instiuit anume în acest scop, termenul sigur când se va declara războiul. Nichita și agentul său parizian, Miușkovic, erau membrii acestui sindicat care în ultimele luni a avut câștiguri de mai multe milioane. La bursele din Budapesta, Viena, Paris și Londra făcea mari speculațiuni cu acțiuni „Canada-Pacific”, valori balcanice și acțiuni „Rio Tinto”. Când în urma știrilor favorabile primite acum în urmă, valoarea acțiunilor a crescut, membrii sindicatului parizian au fost foarte surprinși, deoarece nu cumpăraseră valori suficiente. Din cauza aceasta regele Nichita a agitat anume chestiunea Scutarilor pentru a da sindicatului posibilitatea să-și facă afacerile.

Atitudinea Muntenegrului a pricinuit o adevărată panică la burse și sindicatul a realizat mari câștiguri. E greu însă a obține probe suficiente că întreagă chestiunea Scutarilor nu a fost decât o manoperă de bursă.

x Diabetica este o tulburare serioasă în mstuire, urinel având conținut de zahăr. Profesorul Cantani, ce în conferințele lui spune despre această boală următoarele: „Pacienții mei suferinzi de diabet, cari sunt supuși unui tratament strict, întruînțeză cu succes apă amară „Franz Iosef”. Această apă beută pe nemâncate, amellorează mstuirea și înlocuiește complect apele de Karlsbad.

De aici urmează, că astfel de suferinzi pot economisi cheltuielile pentru băile scumpe, și prin folosința apei amare „Franz Iosef” acelaș rezultat îl pot obține și acasă. Această renumită apă amară se scoate din cel mai curat și mai vechiu izvor din Buda, se pune în sticle noi și nefolosite. De vânzare în băcăniile mai de seamă, precum și în drogherii și farmaciile din toate țările, unde a străbătut cultura. Păziți-vă de înșelătorii! — (H. 821.)

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. Prater 9.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați lifestează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

x Instrumentul bun e muncă ușoară. Acum când fiecare econom grăbește să-și procure coasă, atragem atenția asupra coasei „Korona gyémánt” care având tăis și ascuțis excelent și fiind ușoară isprăvim cu ea lucru întreit. Astfel nime să nu cumpere coase din Kőbánya sau din Somogy-Szill, pentru că coasa „Korona gyémánt” se poate căpăta exclusiv numai dela *Lengyel testvérek* sau dela prăvăliile din *Kaposvár*.

x Atragem atențiunea on. cetitori asupra anunțului pescarului Zimmer Ferencz, lif. al curției. ces. și regești, publicat în numărul nostru de astăzi. Mare vânzare permanentă de tot felul de pești de mare și de râuri. Expediare în stare vie și în provinză.

x În atențiunea acelor cari sunt în doliu! Aici cari doresc să eternizeze prin piatră comemorativă amintirea iubiților lor răposăți, și dacă aceste pietri voesc să și le comande din Brașov, le recomandăm forma *Nagy József*, magazin de pietri mormântale în str. Fântânei, unde se pot procura cu prețuri foarte moderate admirabile pietri mormântale negre, de granit, sienit precum și tot felul de pietri de marmoră, dela cele mai simple până la cele mai pompoase.

PRĂVĂLIE DE MODĂ „CHIC” PENTRU BĂRBAȚI.

Arad, bulev. Andrassy Nr. 15.

Mare asortiment de cele mai elegante alb-turi, cravate, pălării și totfelul de articoli în această bransă, cu prețuri foarte ieftine. (Nr. 1058 — 20)

Din jurnalul unui boem.

Amintiri din țara codrilor.

Acolo unde plugurile ară mult și coșaii culcă iarbă din zori până 'n seară, în țara doinei, acolo într'o toamnă târzie, m'am născut eu...

Acolo unde într'o casă dărăpănată, se trudește zi și noapte o femeie pentru copiii ei, acolo am văzut eu primele priveliști ale mizeriei umane...

Acolo am văzut eu întâiadată, figuri îndurerate, cari l'ar fi atras desigur pe marele Charles Cottet, cum l'au atras nenorocirile din țara mării...

În șura descoperită pe jumătate, în curtea plină de buruieni, în tîntirimul de lângă casă și lângă biserica veche, acolo s'a prăpădit în jocuri o parte a copilăriei mele...

Acolo am trăit eu ceasuri albe, învățând „Mănăstirea Argeșului” și „Movila lui Burcel”, pentru a mă 'ntoarce mai târziu, cu sufletul îngreunat de toate decepțiile veacului...

Acolo am învățat eu povești, acolo am învățat să plîngă în candelă versurilor...

În țara în care plugurile ară mult, în țara pădurilor fermecate, acolo m'am născut eu... și sufletul meu seamănă cu ele așa de bine...

În țara în care am dormit somnuri dulci, somnuri de copil... în țara în care-am suras mai mult, mă cheamă duios, mă cheamă aducerile aminte...

Și în casa dărăpănată dela marginea satului, o femeie năcăjită gândește la mine...

Și femeia năcăjită e mama mea...

Nocturnă.

Readus de-aceleși banalități ale vieții, chinul de-aceleși remuscări deșarte, mă cheamă zadarnic cărțile, bunii mei prietini de altădată...

Sunt ceasuri și... sunt ceasuri...
 Și ce prăpăstii sunt adese între ele...
 Sunt ceasuri... și sunt ceasuri...
 O să adorm în curând... o să adorm...
 Și dacă n'o s'adorm?
 Voiu veghia, voiu veghia, ca un eremit...
 Răsfoiesc albumul bolnav al lui Stuck...
 Mirós de liliac înf' umple odala...
 O să adorm... și-o să mă gândesc la tine...
 Tu ce vei fi făcând la ora asta?
 Citești din „Nils Lyne” ori dormi?...
 Răsfoiesc prin albumul bolnav și mîntea par'că și-a părăsit lăcașul...
 Sunt ceasuri și sunt ceasuri...
 Sunt ceasuri negre, grele, lungi, nesfârșite... la fel cu ale mele...
 Un orologiu cu glas de cuc, bate oratrei...
 Și noaptea se ridică înfricoșată din parcul cu castani uriași...

Doi câni.

În preajma unei vile boeresti se întâlniră într'o zi doi câni...

Unu, căne de rasă, cumpărat cu mult aur, celalalt, căne al nimănuia...

Se întâlniră într'un trifoi la marginea drumului și s'au prins în vorbă...

Cel dintâi scâldat mai înainte de-o camerieră tânără, cu panglică rosa la grumaz îl privea de sus pe tovarășul lui flămând și murdar...

— De ce așa jerpelit bre? — zise cănele boeresc...
 — Sunt flămând și nu mă mai slujește-un picior, căci văzându-mă fără sgară, un jandarm a impuscat după mine și m'a rănit...

— După cum am citit în jurnale, se fac merce societăți pentru protejarea animalelor, cum de nu-ți afli vr'un rost? — zise nepăsător și grav aristocraticul căne.

La marginea drumului într'o luncă cu trifoi, cei doi câni se despărțiră...

Unu intră în curte și s'așeza la umbra dulce a unui molift, iar celalalt o luă cu pași nesiguri spre mușea dealului...

Da, da!... S'au înființat, au înființat oamenii societăți pentru protejarea animalelor...

Da, da... Foarte frumos din partea lor!...

Ce buni sunt oamenii!...

De ce n'ați aștepta și voi robi ai pământului, voi slugi neplătite, de ce n'ați aștepta și voi trandafirii vreme, când poate animalele în semn de milă, ca un fel de revanșă, vor înființa societăți și pentru protejarea voastră?

De ce n'ați aștepta și minunea asta?

De ce n'ați aștepta ceva și voi?!

Alastor.

CRONICA ȘCOLARĂ

Dela desp. protopopesc Șiria al „Reuniunii învățătorilor români” Despărțământul protopopesc Șiria al „Reuniunii învățătorilor români” ort. din ppp. arădane I—VII” își va ține proxima adunare Sămbătă în 4 (17) Mai a. c. în școala centrală din Șiria.

Adunarea are următoarele puncte esențiale din programul ordinei de zi:

Prelegere practică din Aritmetică de I. Groșorean; Raportul biroului și al comisiunii literare; Discuțiuni asupra chestiunilor școlare.

Șiria, la 25 Aprilie v. 1913.

Alexiu Doboju
prezident.

T. Cherchean
notar.

Ce s'a hotărît în adunarea învățătorilor români gr. cat. din protopopiatul Iernut. Adunarea s'a ținut în Iernut, în localul școlii a luat locul prezidențial dl Nicolae Degan și au asistat părintele protopop Alexandru Papiu și toți învățătorii din protopopiat. Notarul adunării a fost dl Basiliu Popa.

Învățătorul din Bord, Alimpu Morariu a ținut cu elevii desp. V—VI prelegerea practică din fizică despre „Fierbere”.

S'a vorbit pe lung și lat despre „Piedecile învățământului popular și delăturarea lor”. Adunarea a constatat că o piedecă e absența numărătoasă a elevilor, altă piedecă lipsa de manuale școlare — aici s'a observat că această piedecă în timpul din urmă n'a mai atenuat, — alte piedeci le dau stările sociale grele de pe sate.

O vie discuție s'a incins în jurul ideii de a se putea mai ușor augmenta, îmbogăți biblioteca reuniunii din acest protopopiat. O soluție satisfăcătoare a adus dl inv. Alexandru Maceria — stăruind pentru darea de producțiuni teatrale pe sate. S'a și ales o comisie care să aleagă piese teatrale și să distribuie rolurile cât se poate mai fără zăbavă.

Cu mai mult entuziasm s'a vorbit despre „Apelul” lansat de comisia de organizare a primului congres învățătoresc. Intreagă asistența a primit cu însuflețire ideia congresului și a hotărît că congresul să se țină în Cluj, în prima jumătate a lunii August.

Adunarea a luat sfârșit într'un elan de însuflețire și dragoste de muncă.

Rap.

CRONICA SOCIALA

De-ale „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu. Ni-se comunică: Despre interesul ce se arată în publicul sibiian și din provincia față de Reuniunea română de înmormântare sibiiană, mărturisesc faptul, că la Reuniune s'au înscris următorii membri noi, solving taxa de câte 2 cor. de înscriere, următorii: Ana Bălăban (Gruterita), Vasile Stan propr. (Sohodol-Câmpeni), Adam Micu notar, soția sa Aurelia n. Ciugudean și Ion Micu propr. (Sebeș-sup.) Ana Oțoiu (Acibin), Ion Perian paroh (Criscior-Brad), Ion Iliu notar (Orlat), Paraschiva Iliu (Turnisor), Maria Boicean n. Modran, Nicolae și Petru Boicean (Bungard), Ion Măteiu paroh, Maria Măteiu preoteasă (Sebeșul sup.), Vasile Runcean paroh și Ana Runcean (Ațintiș-Turda), dna Ana dr. Stan, soție de profesor și Catinca dr. Ștefan, soție de avocat, Ana Vintilă, Maria Joandrea, Ion Oțoiu, Eugen Todoran, Ascaniu Crișan, Aurel Popovici prof. seminariali, Adolf Mailath protob. comitat., Ida Mailath, Estera Dengjel n. Wermescher, Vasile Ban, cismar și soția sa Estera; Ion Rebegea, funcț. la Albina și soția sa Ana n. Burdan, Gustav Moess fabricant și soția sa Ana Müller și dr. Ion Matei, coreferend consistorial. — Ajutoare statutare s'a uplătit după membrii răposai: Elisaveta Axente, văduvă de econom (Frâna), Toma Joandrea, Ion Baciu ziler, Ana Căndea zilerită, Susana Hähner, Ion Sinu tutor orfanal (Lisa), cu cari numărul membrilor răposai din sânul reuniunii a ajuns cifra de 211. — În ședința ultimă a direcțiunii s'a luat act, ca urmașii câtorva din răposai s'au folosit la înmormântare cu lucrurile întreprinderii (pompe funebre) de înmormântări a reuniunii și în fine că presidentul onorar al reuniunii dl Panteleon **Lucuța** cu suma de cor. 24.97, dăruită a complectat la 1.000 cor. „Fondul Panteleon Lucuța al Azilului”.

Bibliografie.

Erdélyi Victor: Cătălina Doamna noastră.

Budapesta, 1913. Világosság könyvnyomda r. t., 5 coroane.

— Dare de seamă. —

(Cetită în serata literară a VI-a a desp. Brad al „Astreii” 20 IV 1913).

Stimat public.

În zilele acestea a ieșit din tiparul tipografiei „Világosság” din Budapesta o carte ungurească scrisă într'un ton până acuma încă neobișnuit la conștientii noștri. Ilustrând viața grea de azi și tractând trecutul dureros al Românilor din Zărând și Munții metalici, scriitorul ungar Erdélyi Victor ne surprinde prin simpatia ce transpiră din fiecare șir al cărții sale „Cătălina Doamna noastră”. Eram obișnuți să vedem în precopările istorice ale bunilor noștri compatrioți și în publicistica lor jidovită numai ocări, și acum iată că se găsește un Ungur, care cutează să spună pe sleau adevărul, despre care s'a convins însuși călătorind prin părțile noastre, studiind pe cei mai de seamă istorici maghiari și români și zăbovind săptămâni întregi prin arhivele prăfuite din Zlatna, Cluj, Viena și din alte localități. Cartea dlui Erdélyi e o senzație și pentru Maghiari, pentru că pune degetul pe rana chestiei de naționalități dela noi, arătând calea prin care aceea s'ar putea rezolvi definitiv, spre fericirea și înflorirea patriei comune. „Chestia de naționalități — zice d. Erdélyi la sfârșitul cărții sale — azi e de fapt primejdia dezvoltării statului maghiar, tocmai după cum o parte paralizată a corpului primejduiește dezvoltarea, întărirea întregului corp. Dar această primejdie ține numai până atunci, până când facem să dispară cauzele paraliziei.

Când vor ajunge în fruntea guvernului din Ungaria și în parlament astfel de bărbați, cari nu vor considera de crimă faptul că și Românul vrea să vorbească în limba lui maternă, cari nu vor lăsa să se prăpădească cea mai bogată parte a țării numai pentru că e locuită de Români, — cari vor recunoaște primejdia ce stă în destrămarea — atunci va dispărea mumusul primejdiei de naționalități, iar pe Românimea „trădătoare de patrie”, pe poporul Cătălinei Varga, îl vom găsi între luptătorii Ungariei democratice”. Scriitorul cărții nu se ocupă cu cele mai mari frământări din trecut ale noastre, cu revoluția lui Horia din 1784 și cu aceea a lui Iancu din 1848, din motivul, că ar avea o simpatie specială față de noi, — nu, — dânsul simpatizează cu toți cei asupriți, sărăciți și necăjiți, pe cari ar vrea să-i ridice la cunoașterea drepturilor lor de om și să-i aducă la cultură și bunăstare materială. Romanul d-sale istoric — îi zice roman tractatului de istorie pragmatică al dânsului din cauza frumșetii de stil și a spontaneității în descriere — a isvorit din curentul sănătos inaugurat nu de mult de marea sociolog maghiar Jászi Oszkár, curent care urmărește o democratizare cinstită a țării, acuma, când brațele muncitoare se impun și la noi tot mai mult față de funcționăria coruptă și jăfuitoare și față de nobilimea lenesă și conservativă; curent care s'a apucat să reformeze și istoria maghiară, „al cărei ton fundamental — zice d. Jászi în aprecierea sa „Varga Katalin” din Nr.-ul din Dumineca trecută al ziarului „Világ” — îți face impresia unui articol de fond feudal — șovinist. De aci urmează — continuă Jászi — că luptătorii de azi ai progresului democratice au ajuns într'o situație deosebită față de istoriografia maghiară... față luptătorilor a fost izbită de aerul care ascunde interese dure de clasă sub fraze de bombasticism național... De aci încolo — constată d. Jászi în articolul-i amintit — figura nobilă a Cătălinei Varga nu mai poate lipsi dintre valorile istorice ale filor și fiicelor Noii Ungarii.

Ea se ține de aceea, la a căror viață de model trebuie să ne gândim dacă obosindu-ne în luptele de azi, ne căutăm mângăierea în puterile morale ale trecutului. Ba amintirea acestei femei legendare, minunate, e mai mult decât numai o recreație estetică și morală. În chestia noastră întuneceasă și sângeroasă de naționalitate chiar și după trecerea mai mult decât a unei jumătăți de secol patroana eroică a poporului român s'acum din

Cu apropierea sărbătorilor am onoare a recomanda onoratorul public român

Prăvălia mea de ghete, pălării, albituri precum și toffelul de obiecte p. modă.

Rog sprijinul on. public român.

Să sprijinim comerțul român.

Cu deosebită stimă:

IOAN PINTEA

singurul comerciant român de modă p. bărbați.

ARAD, str. Deák-Ferencz 4. (via-à-vis de Li-brăria diecezană.)

(Pi 340-52)

Munții metaliei ne dă cu puterea curățitoare a marțirajului o lecție din politica humanismului și a dreptății sociale în contra apăsării naționalităților, în contra abuzurilor administrative deghizate sub haina patriotismului, și în contra practicii domnești a setei de câștig fără conștiință...

În pragul izbucnirii revoluției ea singură — ne spune d. Jászai — apăra pe iobagii români secătuiți absolutismului dela comitat și ale rapacității stăpânirii: figura ei adorată apare când ici, când colo, pe jos ori călare și varsă nouă nădejde în inima băieșilor și a Moților ei șovăielnici: cu cunoștința completă a limbii germane și latine molestează chiar pe cei din Viena prin memorandele ei, în cari demaschează cu deservirea apostolului socialist, cu sentimentalismul poetului liric și cu acuratețea doveditoare a avocatului rigid abuzurile nemai pomenite ale domnilor violenți din Ardeal, ale tusturilor hoți de prin domonii și ale Armeneilor cămătari: odată conduce stăpânirea pădurilor și și îndeamnă poporul la cultivarea pământului, altă dată se duce în Viena, ca să apere privilegiile străbune ale băieșilor ori să intervină în cauza celor osândiți pe nedreptul: li se opune cu curaj și încăpăținare tuturor tărilor din comitat și din Ardeal, cari stau multă vreme neputincioase în fața „agitatoarei turbate”: apoi vreau s'o prindă în cursă cu viclenie fișcălească, dar ea vede la câte e și ea o regină neincoronată umblă liberă prin imperiul de munte al „doamnei noastre” însoțită de garda voluntară a țărănilor săraci: iar când băieșii ei țin sărbătoare de triumf în Abrud, Cărpiniș și Bucium, ea cel dintâi rezultat al intervențiilor ei din Viena, Catarina Varga se retrage, și reapare iară când trebuie să-și apere poporul față de nouăle ticăloșii ale domnilor: în mijlocul celor ce abuzau de puterea lor, între slujbașii cari țineau drumul, între bandele sângeroase ale Feței negre și în lumea grozavă de tâlhari a Armenilor cari jăluiau ca piraii, cari toți încercau calumniile murdare și arătările mincinoase în contra tribunus plebis-ului femeesc ea merge înainte pe drumul ei cu liniștea unui filozof stoic și scrie cu inspirație din psalmi în petițiile ei:

„Oare când a fost crimă răspândirea adevărului, ori ajutorarea poporului în dreptatea lui în contra apăsării barbare?...”

„...dușmanii noștri se tem, că glasul adevărului ajunge până la cer...”

Dar să lăsam aprecierile juste spuse cu curaj în articol de fond ale dlui Jászai și, luând în mână cartea însemnată de 134 de pagini a dlui Erdélyi, să urmărim puțin firul fermecător al povestirii convingătoare... Ne cade atât de bine, când vedem că se mai găsește cineva și în tabăra contrară, care se bucură dimpreună cu noi la frunzărirea celor mai strălucite pagini din istoria noastră scrisă cu litere de foc....

„Lupta între frați încă n'a izbucnit — începe autorul. — În vara anului 1848 încă numai domni din Ardeal au probat în țărăni români armele militiei și ale gardei naționale. În Mihail conții Eszterházy au rezolvat cu arma un proces de posesiune, ce se trăgea de mult, și când în 8 Iunie 1848 nouă dintre cei cu păra au ajuns eu obrazul în țărână, spre podoaba mai mare a aurului libertății popoarelor a slobozit asupra văduvelor și orfanilor pe grănicerii săcui îmbătăți de sânge...” Cazul acesta și altele de felul acestuia l-a făcut pe Iancu să izbucnească, după o discuție avută cu un prieten al său: „Mă duc în munți, adun pe Moți în jurul meu și răsun sângele vărsat nevinovat...”

Ca să cunoască mai bine pe urmașii eroilor din 1784 și 1848, autorul cărții a luat băta de călător și sacul de turist și a plecat în munții noștri. În Brad nu s'a simțit bine. Mizeria țărănimii noastre amărâte și supte l-a durut, iar lenea renegaților, cari în sus se linguse „descoperind” conspirații „daco-române”, în vreme ce în jos, față de noi, hulise la Unguri, l-a indispus. A răsuflat mai ușor, când a dat de ospitalitatea confidentă a Curechenilor și a celorlalți țărani români până la Zlatna, și mai departe. Sărăcia ținutului și traiul nepretensiv al țaranului din aceste părți i-au atras atenția și reamintindu-și înflorirea țării pe vremea Romanilor în Dacia felix, deplânge vremile trecute. „Și

în ținutul cel bogat se oprește dezvoltarea, se pornește destrămarea și se răstoarnă ordinea de drept. Se clatină și puterea clasei stăpânitoare și se începe jaful. Pădurile secularesc, dispar, că în multe locuri nu mai rămân nici tufe pe costișele pornite în surpare, dezvoltarea băieșitului o înăbușă cele mai alese abuzuri... și în apropierea orașelor de băi de odinioară se furisează lupul, sau în bordeiul miserabil al munteanului cerșitor plâng copiii flămânzi...”

Urmează apoi o frumoasă și atrăgătoare descriere topografică a ținutului întreg, încheindu-se acest capitol cu doina Moțului:

„Munții noștri aur poartă,
Noi cerșim din poartă n poartă”.

Sub titlul „Revoluție de sus” urmează apoi unul dintre cele mai frumoase capitole din roman. Revoluția n'a fost făcută de țărănimia română: ea a fost pregătită pe încetul de cătră lumea de jaf și de asuprire a domnilor sprijiniți de toate autoritățile din Ardeal. Abuzurile cele mai mari se făceau la comitat. Bietul țaran ajunsese la soartea tristă, că și în temnița trebuia să-și dea părălăbului 8 grosite, dacă voia să capete apă. Sistemul de corupție stăpânea, dară, pe toată linia. Iobagul din Zaránd plătia până în 14 forini după petecul de pământ ce-l avea, vara trebuia să-i lucre domnului și câte 6 zile la săptămână, iarna 4. — La anumite zile trebuia să-și decimeze puținul-și avut, ducându-i domnului daruri, nevasta lui trebuia să ajute la gospodăria doamnei și să-i teasă căneapă, „căci, — se zice într'un document contemporan. — la asta se precepea foarte bine”. Tot iobagul din Zaránd trebuia să cumpere vinurile stricate ale domnului și să tragă grapa acestuia. Ba mai trebuia să cărăusească cu lemne și cu bucate, în cinste. Nenorocirea cea mai mare a fost însă în detragerea dreptului de crășmărit și esarândarea acestuia la crășmări armeni fără suflet. Așa că cancelaria de curte a împăratului Iosif II era într'una plină de tot felul de plânsori. Bunele intențiuni ale acestui ideal împărat totdeauna se loviau de indolența și răutatea organelor, cari aveau să-i execute ordinele umane. Într'o epistolă adresată cancelarului Eszterházy scrie însuși împăratul de vrednică amintire: „Sunt lucruri cunoscute, cari nu se pot nega, că la domiciliul din Zlatna s'a știut de întreg complexul de abuzuri dimpreună cu plânsorile în contra lor și că stăpânirea dimpreună cu direcțiunea de băisaguri n'au făcut nimica, ca să înceteze aceste abuzuri, ba aceste autorități încearcă încă... să se seuze”. În modul acesta s'a copt revoluția înecată în sânge a lui Horia, Cloșca și Crișan.

„Și — adaugă autorul — poporul înșelat, jăfuit și despoiat din toate părțile încă tot n'a pus mâna pe armă, a sperat și a răbdat. Grozăvenile asupririi îndelungate, ale stăpânirii de jaf încă nu l-au dejosit de tot, a mai putut să se încreadă și a voit să se trudaască... Poporul supt până la măduvă a mai încrecat încă și cu imposibilul, înainte de ce ar fi prins arma ea să-și apere viața”.

Revoluția lui Horia și reacțiunea ce a urmat în contra „valahilor ticăloși” e tratată cu pragmatitate istorică în două capitole consecutive. De remarcă e fuga domnilor, în special a comitelui suprem baronul Ioan Bornemisza, despre care însuși domnitorul scrie: „Der niemals die Geistesfähigkeit in ruhigen, noch weniger in jetzigen Zeiten... hat”, „care n'a avut nici odată capacitate spirituală nici în vremuri de pace, necum acum...” Drepturile date de Iosif II au fost eludate de domniile laconi și vicleni, cărora din revoluția lui Horia nu le-a mai rămas decât groaza neagră de „valahii turbați asămănători animalelor răpitoare”.

Când suferința era mai grea, când pe cer erau nori mai negri, apare Ioana d'Arc a munților noștri ungueroaica Catarina Varga „Doamna noastră”, cum îi ziceau Moții, — și-și începe activitatea mântuitoare în interesul țărănilor români istoviti.

Originea și-o trăgea din Hălmeag, de lângă Cohalm. În casa unui avocat din Aiud a făcut cunoștință cu o deputație a băieșilor din Cărpiniș, Abrudsat și Bucium, care venise în 1839 prin ascunzăturile pădurilor, după ce prima deputație — Teodosie Candrea și Ilie Simina —

fusese prinsă și aruncată în temnița — venise, zic, să caute drepturile băieșilor, cărora li se răpiseră privilegiile avute de mai înainte vreme. Inima Catarinei s'a înduiosat la auzirea fărădelegilor domnești și a plecat în munți, unde până la prinderea ei a lucrat din răputeri pentru cei năpăstuiți, în felul, cum ne-a arătat d. Jászai Oszkár. Militie nu cutezau să trimită s'o prindă, parte ca să nu prea iasă la iveală asuprirea iobagilor, parte ca să se temeau de o nouă vărsare a sângelui — propriu. Au curențat-o însă mulți ani, dându-i și descrierea: „e de 40 de ani, de statură mijlocie, față brunetă roșie, ochi negri, vorbește românește, ungurește și nemțește, în limbile acestea două din urmă și scrie, își schimbă costumul, câte odată umblă în ștrimpli și în costum frumos, altădată se îmbracă românește...”

În ziua de Bobotează din 1847 s'a întâlnit în biserica din Bucium-Izbita cu Șaguna, care luase asupra sa angajamentul de a prinde pe Catarina, dacă va fi numit episcop al Românilor gr.-or. Așezată odată în sania lui Șaguna, ea n'a mai fost lăsată să se coboare, ci a fost dusă ea vântul în spre Zlatna, apoi în temnița din Aiud, de aci în cea din Aba-Lulia, de unde a fost eliberată nebună și ea, ca și eroul Avram Iancu, al cărui teren de activitate fusese pregătit în mare parte de admirabila Amazoană... I s'a pierdut apoi urma, iar marea nostru metropolit Andrei Baron de Șaguna și-a ispășit greșala prin faptele-i românești grandioase mai târziu.

„Cauzele revoluțiilor Românilor din Ardeal — încheie autorul în capitolul din urmă — au fost de natură economică: aceste revoluțiuni au fost reacțiunea asupririi economice, a jăfuirii, — și intenționate lor a stat în raport drept cu asuprirea, cu jăfuirea. Cu cât a fost jaful mai neîndurat, cu atât mai sângeros au fost revoluțiile și când cei alde Janesó Benedek faurise acuze în contra „valahilor sălbateci, setosi de sânge”, atunci ei în contra voinței lor aruncă lumină chiar asupra jăfuirii barbare și nesățioase”.

Dr. Traian Suciu.

LIBRĂRIA „TRIBUNEI” DIN ARAD

a editat și în anul acesta ilustrate dela balul costumat din Arad (1913) I. Ilustratele aceste sunt menite pentru răspândirea frumosului port românesc. Aceste ilustrate sunt admirate și de străini. (Cele din anii trecuți au avut mare trecere în Viena, Praga, Bosnia etc) Bucata unei ilustrate costă 20 fil., o serie de 7 bucăți Cor. 1.20 + 10 fil. porto, (recomandat 35 fil.) 50 buc. Cor. 7.— + 55 fil. porto, 100 bucăți Cor. 14.— franco.

La Librăria Tribunei din Arad se află de vânzare următoarele reproduceri după tablourile pictorului C. Petrescu:

1. Ștefan cel mare și sfânt, Domnul Moldovei.
2. Regele Carol I al României.
3. Regina Elisabeta.
4. Principele Ferdinand, Moștenitorul tronului.
5. Principesa Maria, moștenitoarea tronului.

Tablourile sunt colorate și au mărimea de 56x32 cm. Prețul unui tablou e 80 fil. 2 bucăți cor. 1.50.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Aurel Raicu Utouiu. 13.60 cor. aveți de plătit încă în abonament până a finea anului.

Ilie Beu. Apoldul-mic. Am primit 7 cor. ca abonament pe quart II. 1913.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Primesc totfelul de blănării și haine de iarnă spre păstrare peste vară cu garanță și asigurare contra moliilor. Prețuri foarte moderate.

Kovács Géza,
blănar

ARAD, str. Foryay. (Palatul cent. Hunyadi).

Ko 1018

O CASĂ

CU CÂRCIUMA ȘI PRĂVALIE.

aflătoare în Arad, strada Mikes-Kelemen-u. 40 (vis-à-vis de „Vasipar szövetkezet”) e de vânzare cu preț convenabil. (Ma 1108)

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336—41).

Caut un

CANDIDAT DE ADVOCAT

cu practică bună. Cel interesat să se adreseze la subscrisul.

Se 1049.— DR. SERBAN DE VOILA, avocat, Făgăraș.

A VIZ.

A acționarii institutului de credit și economii „ALBINA”, cari au subscris acții din emisiunea V-a și au plătit întreg prețul lor, pot să-și primească acțiile nouă, în schimbul certificatelor interinale.

Sibiu, 10 Mai 1913. (A 1114) DIRECȚIUNEA.

O garnitură de îmblătit, 8 cai putere, se vinde la licitație publică Luni în 12 l. c., a doua zi de Rusalii. Mașina e atunci în plină lucrare. Detalii la KANTEN JAKOB, mașinist, Merczyialva, comit. Timiș. (1093—1)

INȘTIINTARE.

În vederea apropierii timpului, apariției molilor de struguri și dorind să țin trează atenția publică asupra acestei primejdii pentru podgoria noastră, — în scopul ca apărarea contra ei să se poată face la vreme și cu succes, aduc la cunoștința on. proprietari de vii, viticultorilor și vințelurilor, condus de motivele mai sus înșirate

escriu 5 PREMII ÎN SUMĂ 60 coroane, din cari câștigătorul premiului 1 va primi 20 cor. câștigătorul premiului al 2-lea va primi 10 cor. câștigătorul premiului al 3-lea va primi 10 cor. câștigătorul premiului al 4-lea va primi 10 cor. câștigătorul premiului al 5-lea va primi 10 cor. sub următoarea

Condițiune:

Teritoriul cu vii din Podgorie îl împartesc în 5 raioane, și anume:

Maria-Radna—Palos
Miniș—Cuvin
Covasint—Măscă-Măderat
Pâncota—Mocrea
Boroșineu—Boroșsebis,

din cari, raioane ori care va arăta

10 MOLII-VERMULEȚI DE STRUGURI

va primi un premiu de 10 cor., cu observarea că primul din aceste 5 raionuri care va primi nu 10, ci

20 cor. premiu.

Plățile se fac contra unei recunoștințe, cari vor fi expuse în vitrinele noastre spre vedere publică, și totodată, se vor publica și în ziare, spre orientare cu privire la timpul când are a se începe apărarea în diferitele raioane.

(Vo 1059) VOJTEK ALAJOS.

Moliile-Vermuleți de struguri să se trimită la adresa firmei

VOITEK és WEISZ.

Caut un candidat de avocat

cu practică bună, care vorbește limba română. Va fi aplicat cu 15 Mai st. n. a. c.

Ofertele sunt a se trimite în scris la

DR. ALBRECT LAJOS,

advocat.

Bánffyhyunyad.

A 1073—3

Bo 994—20



FATA

juvenilă, trandafir și curată vei avea, dacă vei înțelegi renumita

alifie pentru față și săpunul lui

GOLDSTERN DE VUKOVÁR.

Se pregătește în farmacia lui KIRCHBAUM, Ó-Vukovár nr. 23. Prețul 1—1 coroaună.

Ochiuri de găină, bățături, întărituri, nițeluri, dispar în timp de 48 ore dacă folosești „CANNABIN”.

1 sticlă 1.40 cor.
3 sticle, porto plătit 3.—

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCHE E., Győr, XIII.

la 997

Motoare cu oleu brut și locomobile sis'tem WOHANKA.

Cheltuieli de lucrare după mărime 1 $\frac{1}{2}$ -2 fil.

la oră. Nu explodează și nu se aprinde. Fără orice control sau permisiune din partea finanțelor. E 1074

WOHANKA és T-SA
BUDAPEST, V., Váci-körút nr. 76.

Tot felul de STAMPILE,

execuție promptă, ieftină și frumoasă, precum și alte articole atingătoare de această branșă se află numai la



Prima fabrică sibiană de stampile

A. R. Feld

Sibiu, Elisabethgasse nr. 17

DTa și eu știm,

că peronospora, oidium, vermuleții, arsura roșie în grădinile cu vii, scarificația, scărulă americană, căderea frunzelor, încrețirea frunzelor, mușcăgăul în grădinile de pomi și alte boale de plante, pricinuesc pagube enorme, adeseori nimicește tot fructul.

Proprietarii cuminții de vii

să nu se lase însă seduși și să întrebuințeze în contra acestor boale remedii, probate și aflate totdeauna de cele mai excelente. Remediu „Cucasa” a fost întrebuințat și totdeauna s'a aflat de cel mai bun remediu în distinsă școală de viitor, în școlile de învățământ și de experimentare din Austro-Ungaria, Germania, Franța, Svițera etc. și de proprietarii precauți de vii și grădini de pomi în 1908, 1909, 1911 și 1912. Mii de recunoștințe strălucite. Deaceia

să stropim cu „Cucasa”

în pachete pentru 10, 50 și 100 litre.

Foarte comod în întrebuințare o soluție clară ieftină, de o culoare vânt închis. Stropitoarele nu se astupă prin întrebuințarea ei. Soluție foarte durabilă. Se prinde ușor de frunze. Stropirea e simplă. Se împarte egal. Are un efect excelent. Patentat în 14 state, prospecte și informații gratuit dela dr. L. C. Marquart, fabrica de chemicalii în Viena X, Beuel am Rhein, Bordeaux. Premiat la 21 de expoziții. Medaile de aur și argint.

„Nicotin-Cucasa” contra viermuleților;
„Cucasa-prav de sulfura” contra Oidiumului veritabilă malură;
„Sotarbor” contra păduchilor roșii;
„Kupfersalzlecksstein” (piatră de sare de cupru) pentru caprioare, cerbi, oi și vite în general.

Să ne adresăm reprezentantului general Anton Ullman, fabrică de pile și birou de comisiuni pentru vinuri, Fehértemplom—Biserica-albă) Bäckergasse 16. Fondată 1852.

Cereți gratuit și franco prospecte și liste de prețuri referitor la „Cucasa” (U 1107.)

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboșeală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceica târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a costit-o în sialul acesta.

ORIGINAL BENZ

garnituri originale de îmblătit.



Locomobile cu benzină stabile și culcate.

GARANȚIE DE PLINĂ. Prețcurent gratis.

Condițiuni favorabile de plătire.

Adresa:

Benz Ungarische Automobil-und Motorenfabrik A. G.

BUDAPESTA, Centrala: V., Dorottya-utca nr. 9. (T 996) Fabrica: VII., Ilka-utca nr. 31.

Telefon nr. 168—79 și 29—24. Te 996

Hotel „ORIENT”

Budapesta, VII., bulevard Rákóczy nr. 42.

Renovată radical,
85 camere cu lu-
minație electrică.Prețurile camerelor
dela 3 cor. in sus.Serviciu prompt și
: conștiințios. :

(E 635—52)

Rogă binevoitor sprijin
PROPRIETARUL.**SANATORIUL — „SANITAS”**INSTITUTUL ȘI CAMINUL FIZICO-DIETETIC
în VERSEZ (VÁRŞET). Ungaria de sud.Medic dirigente: **Dr. L. MÉHEȘ.**

Sa 1096

Sanatoriul este construit după modelul sanatoriilor
moderne din străinătate. Cură individuală după sistemul
Dr. Lahmann. Băt de lumină electrică, băi de aer și
soare, toate metodele de întrebuințare a apei, băi
medicinale. Cure dietetice, cură de struguri. Institutul
se află la poalele dealurilor, este provăzută cu parc și
colibe aeriene și este deschis tot anul. La dorință se
trimit prospecte. Sezonul principal Mai—Octombrie.
PHETURI MODERATE.**Sanatorul - Liget**

a lui Dr. JAKAB

BUDAPESTA, VI., Nagy János-u. 47.
(Városliget).Loc de vindecare diagnostic pen-
tru diabeti, pentru suferinzi de
rinichi, stomac și intestine. Secții
pentru boale de nervi și inte-
stine, cure de îngrășare și slabire.Cea mai modernă hidroterapie, inhalator, ra-
diumemanator, sistem Zander și gimnastică
suedeză. Prospecte se trimit.

TELEFON: 106—00.

(E 450—13)

Pentru sezonul de primăvară,mare asortiment de materii de lână, mătăsuri și
materii pentru talii. — Executăm costume
pentru femei din materiile ce se află în magazii-
nului nostru. Mustre la dorință trimitem și în provincie.

Vânzare de mătăsuri și decorații moderne.

(Gu 568)

AUREL B. GRUNN și fratele, SIBIU (NAGYSZEBEN),
strada MĂCELARILOR,
(Fleischer-gasse) nrul 5

Albituri pentru femei.

OLIVIU PASCU

inginer diplomat

Orăștie-Szászváros

Strada Berilului numărul 8.

Îndeprinde orice lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri,
parcelări, corecții de hotar, brazde, cât și desemnări de mape și schițe.
Pregătește planuri și preliminare privitoare la-orice-fel de clădiri și alte
lucrări; edifică vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane și poduri de
betonarmat, șosele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale,
apaduste, jilipe, etc. — Interesații sunt rugați a se adresa cu încredere
firmei care cu plăcere le va sta la dispoziție! (Pa 1051—52)

Atențiune!

Atențiune!

JOHANN KLEIN, mașinist
diplomat.Atelier de lăcătușerie pentru edificii, mașini și
lucrări artistice, atelier pentru reparaturi de
mașini, Căpire mantogen și strugărie de me-
tale cu putere motorică proprie în

Biserica-Albă, (Fehértemplom) str. Capelei, casa proprie.

Aduc la cunoștința on. public, că restaurarea ate-
lierelor mele instalândun motor 14 PH. cu olei brut și 3
nove mașini ajutătoare e terminată.Renovarea aceasta a atelierelor mele și mașinele aju-
tătoare cari le-am avut și mai nainte, îmi dau posibilitatea
de a lifera stimaților mei mușterii lucrări și mai
ieftine și mai exacte.

Lucrările urgente se iau imediat în lucrare.

Totodată aduc la cunoștința celor interesați că mi-a sosit

Legătoarele Original Standart (Manilla)

și le vând cu cele mai ieftine prețuri.

Pentru binevoitoare numeroase comande rog cu stimă

Ke 541

JOHANN KLEIN,

Rog!

Atențiune!

Rog!

Pentru evitarea neînțelegerilor, rog a nu confunda
:: firma mea cu alte firme asemănătoare. ::

Sâmbătă seara la oarele 8

a avut loc

deschiderea festivă

a întreg localului berăriei
și restaurantului renovat„**GAMBRINUS**”

din colțul pieții Libertății și a străzii Forray.

Cu acest prilej

muzica reg. 33 din localitate

va da un mare concert

Intrarea e liberă. Aduc la cunoștința
on. public că în restaurantul meu
totdeauna se capătă mâncări gustoase,
bere proaspătă Dreher de Steinbruck
și băuturi curate. Zilnic concertează
un nou și excelent tarof de lăutari.
Rugând binevoitorul sprijin al on.
public, sunt cu deosebită stimă**NÉMETH ISTVÁN ospătar.**

(Ne 1110)

Apeducte

Incălzire centrală cu apă și aburi,
ventilatoare, aranjamente pentru
ferbătoare cu aburi și spălător cu
— aburi, pompe, closete —

Knuth Károly

Inginer și fabricant, liferantul de curte
al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif

Budapest, VII. Garay-u. 6-10 sz.

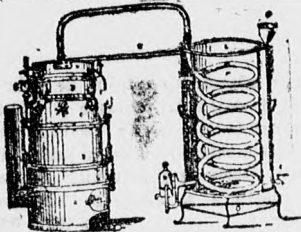
(E 691-20)

Urmașii lui GÁLIK LAJOS ZVOLĚNSKI TESTV.

arămar

atelier și magazin: Budapest, VII., Kertész-u 8.

(Zo 983)



Fabrică și liferează, în cea mai ex-
celentă execuție. CAZANE de fier rachie,
precum și garnituri complete fabrici
chemice, fabrici de bere, alcool și rachie,
mai departe vane de scaldat, — sobe
pentru camere de baie, cazane și căldări
cu vatră și în fine țevi de arama
roșie cu prețurile cele mai ieftine.
Catalog trimis gratuit.



ZIMMER FERENCZ TELEFON
CS. ÉS KIR. UDV. SZÁLLÍTÓ 61-24
BUDAPEST.

PEȘTE de BALATON.

Singurul vânză- de totfelul de
tor. Mare vân- pești de mare
zare permanentă și de râuri.

Adresa telegrafică: ZIMMER halászmester, Budapest.
Filială: IV., József-tér nr. 13. Telefon 138-19.

Să ne credeți că este în interesul D'tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”.



Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din
oțel diamant, coase rele și moi nu se găsesc între ele.

Pentru trăsnicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm la comanda de 10

Prețul: 1 buc: 1-80 1-90 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin rimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek, magazin de coase

Kaposvár, Fő-utca 22 R.

Le 523

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 153.

Post sporocasa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în

Sibiu — Nagyszében.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de instituturile financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloaceste: asigurări contra spargătorilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbajii de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizitori buni și cu legături — pot fi priuite oriocând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE-
KES, CHANAD, BINOZ, TIMIS, TORONTAL, CARAS-NEVERIN Arad str. Jozseföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
(De 200-146) Telefon nr. 850

Cea mai mare prăvălie de sticlării, porțelan și lampe

GROSZ IGNÁCZ

Lugoj, (Lugos), piața Isabella, nr. 16.

Go 1015



Mare asortiment de porțelanerie și sticlărie. — Lampe, oglinzi și cadre precum și cadouri ocazionale și pentru nunți.

Execută lucrări de sticlă p. zidiri și încadrări.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

FUND. IN a. 1878!

FUND. IN a. 1878!

BALSAMUL FARMACISTULUI A. THIERRY

este cel mai răspândit și căutat, întrece toate medicamentele de casă cunoscute până acum. Veritabil numai având marca de scutire „Călugărița verde”. SCUTIT PRIN LEGE.



Acest balsam: 1. Are efect neîntrecut la boale de plămâni și de pept, moderează coturul, împiedică aprinderea de plămâni și vindecă toate aceste boale învechite. 2. Are efect excelent la aprindere de gât, răgușeală și la boale de gâtle. 3. Inetează total tot felul de feribinteli. 4. Vindecă totfelul de boale de ficat, boale de stomac și de intestine, sgârșiri în stomac, sfâșieri, astmă, flegmă, etc. etc. 5. Vindecă hemoroizii și boalele genitale. 6. Purgativ excelent, curățător de sânge, curățește rinichii, promovează pofta de mâncare și miștură. 7. Mijloc excelent contra durerilor de dinți, a dintelor gămnoși și contra mirosului de gură, ca apa de dinți întărește gingiile, inetează mirosul provenit din gură sau stomac. 8. Mijloc excelent contra limbricilor. 9. Vindecă sigur totfelul de răni, orbalți, beșici provenite din feribinteli, buboane, buburuze, răni provenite din arsură, membre degerate, sgrăbunte, dureri de cap, sfâșieri, reumă și boale de urechi. E foarte bun când bantue epidemii de influență, holera și alte epidemii.

Fiți atenți la marca de scutire „călugărița verde”. Înainte de culcare 1-2 linguri de balsam luat cu sau fără zahăr asigură deșteptare sănătoasă.

Pentru orice falsificare, imitare sau vinzare a oricăru balsam sub această marcă de scutire legea prevede pedeapsă grea.

12 sticle mici familiare sau 6 sticle mari sau 1 sticlă specială cor. 5/60. Comandă mai mici decât 12 sticle mici sau 6 sticle mari nu se expediază. La comanda mai mari se acordă reduceri mari. De vânzare în mare: la Thalmayer & Seitz, urmașii lui Hochmeister, — drogheriile Radanovits în Budapesta, precum și în toate farmaciile din țară.

Farmacia Ingerul păzitor alui THIERRY A. în PREGRADA (lângă Rohitsch-Sauerbrunn).



Schmidt János,

fabricant de salamă și mazeluri

Făgăraș (Fogaras), Transilvania.

Si 1046

Salamă de iarnă, calit. I. Klgr. 3/20; Salamă de vară, calit. I. (cârnaț uscat Klgr. 1/50; Safaladă de Braunschweig, calit. I. Kl. —; Cârnaț de limbă de Gotha, cal. I., fină Kl. 1/60; Cas fert de porc de Paris c. l., fină —; Cârnaț de șuncă, la, fină Kl. 1/60; Cârnaț afumat la, fini 1/70; Cârnaț proaspet, la fini Kl. 1/68; Cârnaț de Debreșin, la Kl. 1/70; Caș de ficat, la Kl. 1/60 Cârnaț presat, la Kl. 1/60; Cârnaț de Paris la Kl. 1/60; Cârnaț de Polonia, la, fin Kl. 1/60; Cârnaț de Cracovia, la Kl. 1/60; Cârnaț de Augsburg, la buc. —08; Sa fafaladă, la b. —03; Cârnaț ațician sau negru la, b. —07; Cernăței de Frankfurt, la, fină per —12; Cârnaței de Viena, per —07; Grăsimă (untură în burduf, Klgr. 1/80; Unsoare oreșenească, la, în vase K. 1/80; Slănină albă de pe spate în table K. 1/50; Slănină albă de pe spate părjolită întreagă K. 1/50; Slănină dela laturi de iarnă Kl. 1/50; Slănină afumată ardeiată în table Kl. 1/50; Slănină afumată ardeiată în bucețele (fășii), Kl. 1/50; Slănină de Cluj, Kl. 1/60; Kaiserfleisch sau slănină dela laturi, Kl. 1/60; Șuncă, la, Kl. 1/80; Șuncă, la, fără oase, rolată Kl. 2—; Șuncă, la rolată Kl. 2—; Slănină afumată de șoldan Kl. 1/60; Coastă afumată, de porc Kl. 1/60; Gardine afumate K. 1/60; Limbă de vită, buc. 2—; Limbă de porc b. 2—; Carne de porc proaspătă, bine conservată, Klgr. 1/52; Carne de purcel Kl. —; Purcel afumat, Kl. —; Caș săcucesc în burduf, Kl. —; Salamă săcuiescă —.

Noutăți de ghete de toamnă.



Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Vo 847-156 magazin de ghete

ARAD

bulev. Andrássy nr. 29

TIMIȘOARA

(Temesvár) Cetate-Beiváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Cu o punctualitate întocmai ea

Rândunelele!!

au sosit



Ghetele moderne de primăvară și de vară.

Sandule de „WÖRISHOF”, asortiment foarte bogat, prețuri ieftine Sa 921

ghete de pânză de ventrele, în orice culoare, cu talpă cusută (fără cuie de sârmă).

Priviti vitrinele mele!

Sándor Dezső

magazin de ghete.

ARAD, str. Deák

Ferencz nr. 8.

Fiți atenți la firmă!

NOUTĂȚI PENTRU SEZONUL DE PRIMĂVARĂ

Stofe de lână, mătăsuri, stofe pentru talii, precum și totfelul de decorații cu prețuri moderate.

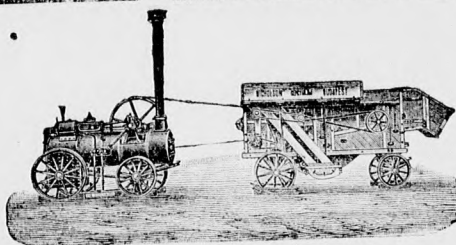
RUDOLF TRENTINA

MAGAZIN DE MODĂ

Te 958

SIBIIU (NAGYSZEBEN), strada Cisnădiei numărul 25. Comandele se execută prompt.

Trusouri pentru mirese.



SCHLICK-NICHOLSON

Fabrică și birouri: Budapesta VI, Váci-ut numărul 45—47. N-rii telefoanelor 74-16., 74-17., 98—58., și 114—65.

Fabrică de mașini, vagoane și năi, soc. pe acții

Motoare-Diesel Sistem: Nicholson-Lietzenmayer

Motoare absorbitoare de gaz sistem „Luther-Münzl” turbine de gaz sistem „Melmps-Pfenninger”, mașiniciu aburi, mașini pentru năi, cazane pentru aburi cu țevi de foc și pentru apă, aparate pentru curățirea apei. Aranjamente complete pentru stabilimente frigorifere, — fabrici de gheață, — abatorii, — stabilimente termochimice, — fabrici de zahăr, — fabrici de spirt, — cherestrae, — fabrici de țiglă și pentru alte stabilimente industriale. Turbine și pompe circulare, cu apăsare mică și mare. Tevi din fer turnat, tivite și cu mănunchiu, pistoane, poduri de fer și mecanisme p. coperișe, ținătoare și stâlpi cu cuie, scripte și vârtejuri. Vagoane de tren p. persoane și mărfuri, precum și pentru trenuri electrice. Tot felul de mașini și obiecte de fer vărsat p. clădiri, turnătorie de metal și statui. Mașini agronomice: garnituri pentru mașini de îmblățit, mașini de sămănat, tăietoare „Ásványi” pentru tului, ciururi pentru bucate, pluguri, mașini pentru nutrețuri, mașini cu motoară pentru sămănat etc. Vapoară pentru transport de persoane și de mărfuri, șlepuri, pontoane, mașini de desnomolit, vârtejuri notătoare, elevatoare et.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurimei din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinereții deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui omagiu să-și încordineze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morbușilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de mărețată și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al D-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV, Muzeum Körut 13, unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletului i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metodu său propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervi și sira spinării, inceputurile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotenta), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei o sală de așteptare separată și esire separată. În ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite fiecărui. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând de la 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminecă până la 12 ore a. m. Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606. Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noembrie IV, Muzeum-körut 15.



CORSETT CHIC



Mme B. GOLDSTEIN
Brașov, str. Kloster 33.
„Prima fabrică de
corsete din Brașov”

Execută și expediază orice
articolii în branșa acessta. —
Rog să cereți prețcurent
— ilustrat. —
Go [288—50]



Expediez cu garanță

ultoi de viță de viie

din renumitul soi Delavare, negru, multiplu, cari nu mai trebuie stropiți, produce rod în fiecare an, liber de orice fel de boale de struguri; vițe netede și cu rădăcini, din patrie și americane, de 2—3—4 ani.

Trandafiri și altele de vânzare la

Páska Demeter,

viicultor diplomat și proprietar de vii,

ORADEA-MARE — (Nagyvárad).

==== Catalog de prețuri gratis. ====

Pa 917

TRAIAN NOVAC

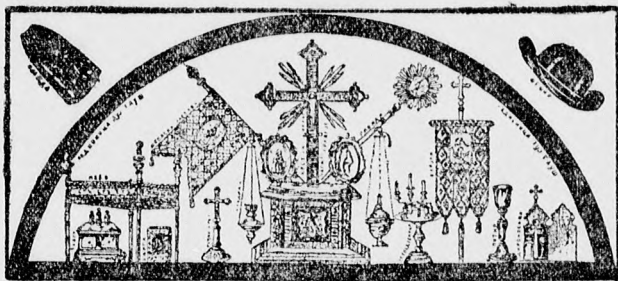
magazin de modă p. domni și dame
BLA) (Balázsfalva).



Mare depozit de
cele mai bune
gramofoane și
plăci pentru gra-
mofoane, cu pre-
țuri ieftine.

Mareasortiment de postavari de lână, nețede și cu mostre pentru costume și haine, delinuri franceze de lână cu mostre p. talii și balaturi, Grenadine cu mostre (se pot spăla), pânze pentru haine și zefire, cretoane ce se pot spăla și delinuri. Mătăsuri netede și pentru căptușeli, mătăsuri p. costume și rocari, pânze, șifoaane, ștergare, albituri p. masă basmatate și albituri p. paturi, — cu prețuri moderate. Pălării pentru bărbați și copii, ghete p. bărbați, teme și copii, cravate, cămăși, gulere, manșete, ciorapi și tot felul de mărfuri mărunte. Cercetarea magazinului meu poate fi cercetat fără obligamentul de a cumpăra. (Tr. 963.)

PENTRU ARANJAMENTE ȘI LUCRURI BISERICESTI,



dacă voiți să cumpă-
rați, cereți prețcurent
dela fabrica de in-
dustrie artistică bise-
ricească a firmei

VRANITS és TAUSCH Wa 1013 Ujvidék.

In atențiunea specială a proprietarilor de vii!

Dacă stropiești cu FORHIN

Dacă prăfuiiești
cu praful de Aramă pucioasă

Dacă ucizi molite de vie cu FACOL



I-reclamă mai puțin grija.
II-reclamă mai puțin lucru.
III-plata de lucru e mai mică!

FORHIN — ul foarte mult ameliorată miștură de deoarece în urma numeroaselor scrisori de mulțumire și recunoștință pretutindena se întrebunțează cu cea mai mare satisfacție.

FORHIN — ul nu are sediment, n'are se solvește ușor și n'încește cu siguranță peronosporu; este un material gata, compus din piatră vântată, și este atât de lipicioasă, încât, fiind r. u. a oricât de mare se poate face stropirea; întrebunțarea acestuia înseamnă o colosală economisire de lucruri și bani, materialul fiind gata complet!

Pomiculterii

sa întrebunțeze în interesul lor propriu zămă de California, pentru apărarea împotriva insectelor de pomt clei contra insectelor, brău cursă pentru insecte pentru prinderea tuturor insectelor stricicioase, Laurină pentru apărarea împotriva insectelor pe timp de vară, Lauril Carbolium pentru apărarea împotriva insectelor pe timpul iernii, Lauril covră de oțit pentru nobilitarea uftilor, Ichnemina pentru stropirea florilor plâpânde, Extract de Nicotia Quassia pentru stropirea pepinierelor de pomt, Topomor pentru stăpîrea soareșilor de câmp, Pampil pentru prinderea insectelor și a vespiilor. Cereți și vi se trimite gratis și franco descriere amănunțită și model de întrebunțare despre toate articolele.

FORHIN szőlőpermetezési anyaggyár
Budapest, VI., Váci-ut 93 V.
precum și dela reprezentantul Nagy Farkas Arad (Bo 886)

VAI!



Mă înecă afurisita
asta de tușă.

Pastilele de piept a lui EGGER

sunt cele mai bune și cu efect grabnic și sigur în
contra TUSEI, RĂCELEI, și FLEGMEI.

Au un gust foarte bun! Nu strică apetitul!

Cutie cu 1 și 2 coroane.

Cutie de probă cu 50 fil.

Se cspătă la farmacii și droguerii.

VIVAT!



Pastilele de pept a
lui Egger, căoi în
scart timp m'au vindecăt.

Magazinul principal și de desfăcere: Dr. EGGER LEÓ și EGGER I. Budapest VI., Révai-u. 12 sz.

In ARAD se poate căpăta la următoarele farmacii: Berger Gyula, g. Földes Kelemen, Gécs László, Hajos Arpád, Hauer Lajos, Krebsz Géza, Kárpáti János, U. Kossuth Pál, Ring Lajos, Rozsnyai K. SzokolySándor, și Vojte Kálmán, apoi în drogeriile: Hanzu Nesztor, Török Andor és Társa, și Vojtek és Veisz. Se mai poate căpăta în: Györök, la farmacia, Mésznyik Dániel, în Magyar Pécska la: Adler Gy. Lajos, în Pécska-Română la: Ioan Roesin, în Simand la: Csiky Lukács, și în Szikszon: Füredi Ede. (Le 412—26)

CAFENEALIA „FREGOLI”.

Aduc la cunoștința on. public, a cunoșcuților și a binevoitorilor mei că am preluat fosta cafeneală „Bercsényi” a lui GRÜNWARD și de aci înainte o voi conduce sub numirea

CAFENEALIA „FREGOLI”

a cărei deschidere festivă a avut loc SÂMBĂTĂ seara.

În cafeneala mea totdeauna se capătă băuturi curate, mâncări reci gustoase. Serviciu conștiințios. Cafeneala e deschisă până dimineața. Zilnic taraf de lăutari. — Roagă binevoitorul sprijin al on. public Bo 1109

Borbás Henrik, micul „Fregoli”.

Am onoare a aduse la cunoștința on. mei mușterii, că mi-au sosit elegantele —

MODELURI DE PĂNURI DE PRIMĂVARĂ ȘI DE VARĂ.

Cu stimă:

Gergely Sándor,

salon de modă pentru dame Ge 111

BRAȘOV, Târgul Inului numărul 28.

**Alife „Măgnás” p. față:**

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșăței și contra tuturor boalelor de piele. După întrebunțarea unei singure tegle dispar sbârciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Măgnás” (în 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Măgnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Măgnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbârcite. E de prisos a se mai întrebunța glicerina și vaselin, deoarece efectul cosmeticului „Măgnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebunțat și ziua — Prețul 90 fil.

„Anti pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirt „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebunțări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1:50 fil.

Spirt „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1:50 fil.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebunțare a prafului de Ardeal pentru galițe încetează perirea galiților. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR, ZILAH. — Vă păziți de imitații!!

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cîsnădiei 1-5

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termia fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensiu și de participare la câștig, asigurări de nește (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913.	K.	5,456,645-67
Capitale asigurate pe viață achitate.	„	5,458,689-43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	(foc)	133,667 241-—
	(viață)	11,740,710-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	1,603,400-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cîsnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturiile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul Institutului cu condiții favorabile.

Prăvălie nouă!

Szántó Mór és Tsa

magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii

ARAD, palatul teatrului.

Sa 1708

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Prețuri fixe:



Mare asortiment de
Noutăți de primăvară,
Haine ocazionale,
Haine pentru turiști și pentru sport,
Pardesiuri moderne, pantaloni și
haine pentru copii,
precum și surtuțe impermeabile de gumă.

Prețuri fixe!

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Rugăm a ne cerceta saloanele noastre, fără obligamentul de cumpărare.

Prăvălie nouă!

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare înnoștiți pe on. public, că
in bransa arhitectonică
execut tot felul de întreprinderi, transformări
de zidiri vechi, repararea de biserici române
și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc cu prețuri
cât se poate de moderate. Comande primesc
atât în loc cât și în provincie. Rugând spri-
rijul on. public român semnez

(Co 105—50)

Cu stimă
Teodor Cioban.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

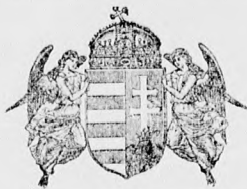
ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou
a clopotelor stricate, spre la grea de clopote întregi, armonioase pe ga-
ranțe de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite
spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt
bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu
deosebire CLOPOTELE GAURITE, de dănsul inven-
tate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea su-
perioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv,
mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât
cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal
în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. —
Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sinestătătoare,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și
spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curențe ilustrate trimis gratuit.



NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții reg. și imp.

Magazin de haine pentru bărbați,
: pentru copii și pentru fetițe ::

ARAD

Ne 639 MĂRFURI EXCELENTE.
Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

Jertagrafia

cele mai noi și mai rezezi copii fotografice și în timpul cel mai scurt pe un fond curat
pentru planuri de prezentat autorităților execută cu linii negre, cu o punctualitate sigură potrivite
artistice a lui ca o specialitate deosebită fabrica, de hârti

Fellner Leó, BUDAPEST, V. Váci út 4. Telefon 28—48. Adresa pentru telegrame: „Positiv”
Budapest. — Apartament special pentru comenzi din provincie.

(E 105—20)

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.